

Буковинський Вісник

державної служби та
місцевого самоврядування

Офіційна хроніка

Державне управління

Місьцеве самоврядування

Наукова думка

Перепідготовка та
підвищення кваліфікації

Статистика, факти, події

Засновник
Чернівецький регіональний центр
перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування,
державних підприємств,
установ та організацій
Свідоцтво про реєстрацію
ЧЦ № 302 від 25.10.2005

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

голова: ЯРМИСТИЙ М. В., директор Чернівецького
регіонального центру перепідготовки та підвищення
кваліфікації працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування, державних
підприємств, установ та організацій, кандидат наук з дер-
жавного управління;

заступник голови: ГАКМАН С.М., заступник директо-
ра-начальника науково-дослідного відділу Чернівецького
регіонального центру перепідготовки та підвищення
кваліфікації працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування, державних
підприємств, установ та організацій;

відповідальний секретар: ХАЛАВКА Л.В.,
начальник редакційно-видавничого відділу Чернівецького
регіонального центру перепідготовки та підвищення
кваліфікації працівників органів державної влади, органів
місцевого самоврядування, державних підприємств,
установ та організацій;

члени редакційної колегії:

БУРКУТ І.Г., доцент кафедри політології та державного
управління Чернівецького національного університету
ім. Ю. Федьковича, кандидат історичних наук;
КРУГЛАШОВ А. М., професор, доктор політичних наук,
завідувач кафедри політології та державного управління
Чернівецького національного університету

ім. Ю. Федьковича;

ЖИТАРЮК Н.Г., головний спеціаліст Міжрегіонального
управління НАДС у Чернівецькій, Івано-Франківській та
Тернопільській областях;

МАКСИМЕЦЬ Д.С., директор видавництва «БукРек»,
заслужений журналіст України

РОТАР Н.Ю., професор кафедри політології та державного
управління Чернівецького національного університету
ім. Ю.Федьковича, доктор політичних наук;

СКАБ М. С., професор філологічного факультету Черні-
вецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
СМОЛДИРЕВА Т.П., асистент кафедри журналістики
філологічного факультету Чернівецького національного
університету ім. Ю.Федьковича;

ФІСАНОВ В.П., завідувач кафедри міжнародної
інформації Чернівецького національного університету
ім. Ю. Федьковича, доктор історичних наук, професор;

ХАЛАВКА Т.Б., експерт з місцевого самоврядування, роз-
витку громад та децентралізації,
кандидат наук з державного управління;

ПАВЛЮК М. В., перший заступник голови Чернівецької
обласної ради, кандидат політичних наук;

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

58001, Чернівці,
вул.Поповича, 2, 4 поверх, к.17
Тел/факс: (0372) 552903
E-mail: bukvisnyk.cv@gmail.com

Редакція зберігає за собою право скорочува-
ти й редагувати подані текстові оригінали. Жур-
нал може друкувати матеріали, не поділяючи
думки автора. Статті не рецензуються та не поверта-
ються. За точність наведених даних відповідають
автори. Передрук матеріалів – тільки з дозволу
редакції.

Періодичність виходу журналу – 4 номери на рік

У номері:

Офіційна хроніка

Призначено голів районих державних адміністрацій у Чернівецькій області.....	3
Відбулася протокольна зустріч керівництва Чернівецької обласної ради із Генеральним консулом Республіки Польща в місті Вінниця Дамяном Цярцінським.....	4
Ініціювали запровадження деконцентрації центральних органів виконавчої влади.....	7

Державне управління

Наталія Алюшина: «Старт реформи оплати праці, впровадження HRMIS, адаптація державної служби до сучасних викликів - ключові напрями діяльності НАДС у 2020 році».....	5
Ілона Факас: «Вступ на державну службу: порядок, вимоги, особливості в умовах карантину».....	8
Юрій Манастирський: «Особливості декларативної кампанії у 2021 році».....	11
Вікторія Гатрич: «У комунікації головне – бути чесним із аудиторією».....	14
Уряд вніс зміни до порядку проведення конкурсу на державну службу.....	16

Міське самоврядування

Юрій Півень: «Система соціального захисту у територіальних громадах».....	17
Христина Марчук: «Децентралізація: підсумки та нові завдання».....	22
Віталій Мостовий: Сучасні канали комунікації місцевої влади з громадою.....	26
Розвиток інституту старост: Парламент прийняв законопроект №4535 у першому читанні.....	28
Старости Вашківської громади: що на порядку денному? (Вижницький район).....	30
Іван Янко: Мешканці нашої громади надзвичайно працюють.....	33

Наукова думка

Сергій Гакман: «Білокриницька трагедія 1941 р.: погляд через 80 років».....	34
Історія ідей і концепцій державної влади та публічного управління в Україні: Володимир Винниченко.....	37

Громадянське суспільство

Антоніна Скидан: Не боятися ризикувати.....	40
Дмитро Глобак: Хочу бути корисним не лише для себе, а й для інших людей теж.....	43
Галина Єрема: «Ідея. Дія. Результат.».....	46

Перепідготовка та підвищення кваліфікації

Виклики і можливості онлайн-навчання для публічних службовців розглянули під час круглого столу.....	48
Круглий стіл «Інформаційне забезпечення діяльності органів влади: промоція, медіаграмотність та протидія дезінформації».....	49
Інформація про підвищення професійної компетенції держслужбовців місцевих органів виконавчої влади у I кварталі 2021 року.....	51

Призначено голів районних державних адміністрацій у Чернівецькій області

Відповідно до розпоряджень Президента України Володимира Зеленського від 26 лютого 2021 року призначено голів районних державних адміністрацій Чернівецької області. Головою Дністрівської РДА став МЕЛЬНИЧУК Олег Михайлович, Вижницької РДА – ЧОРНЕЙ Михайло Васильович, Чернівецьку РДА очолив КОЗАРІЙЧУК Дмитро Васильович.

**ЧОРНЕЙ
Михайло**

Васильович

Народився 14 серпня 1957 року.
Місце народження - м. Углеуральськ Пермської області

Освіта:
1964-1972р.р. – Вижницька ЗОШ №1.
1972-1976 - Вижницьке училище прикладного мистецтва, художня обробка дерева
1988 р. – закінчив Київський автомобільно-дорожній інститут, спеціальність інженер-механік.

Трудова діяльність:
07.1976-05.1978 р.р. – служба в армії.
09.1978-12.1981 р.р. – Путильський міжколгоспний лісгосп.
01.1982-08.1982 р.р. – Вижницький ДОК.
09.1982-12.1983 р.р. – колгосп ім.Леніна, Надвірнянський р-н, Івано-Франківська обл.
12.1983-09.1985 р.р. – Чернівецьке об'єднання автотехобслуговування.
03.1997 р.-02.2020 р. – фізична особа-підприємець
З 24.02.2020 р. – голова Вижницької районної державної адміністрації
Депутат ради: Вижницька міська рада (2000-2005), Вижницька районна рада (2005-2010), Чернівецька обласна рада (2015-2020)
Нагороди, почесні звання: Почесна грамота Верховної Ради України (2017)

МЕЛЬНИЧУК

Олег Михайлович

Народився 9

квітня 1974 у с.

Балківці Новоселицького району року Чернівецької області, закінчив Буковинську державну медичну академію (1998р.)

Трудова діяльність: 1998р.-1999р. – Лікар-інтерн санітарно-гігієнічного відділу Чернівецької обласної державної санітарно-епідеміологічної станції.

1999р.-2001р. – Санлікар з комунальної гігієни Новоселицької райсанепідемстанції.

2001р.-2004р. - Санлікар з комунальної гігієни міської санепідемстанції м.Чернівці.

2004р.-2008р. – Завідувач санітарно-гігієнічного відділу міської санепідемстанції м.Чернівці.

2008р.-2013р. – Заступник директора по закупівлі та реалізації сільськогосподарського виробництва АПОП «Аврора».

2013р.-2020р. – Голова ФГ «Власта Люкс».

02.2020р. – Голова Новоселицької районної державної адміністрації.

Обирався депутатом Чернівецької обласної ради (02.2018-12.2020).

**КОЗАРІЙЧУК
Дмитро Васильо-
вич**

Народився
19 вересня
1982 року в
с. Хрещатик,
Заставнівського
району,
Чернівецької
області.

Освіта:

У 2004 році закінчив юридичний факультет Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича.

Трудова діяльність:

Працював помічником прокурора у прокуратурах Чернівецької та Львівської областей, заступником директора з комерційних питань ТзОВ «Україна» с. Репужинці Заставнівського району, головою Заставнівської РДА.

ВІДБУЛАСЯ ПРОТОКОЛЬНА ЗУСТРІЧ КЕРІВНИЦТВА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ ІЗ ГЕНЕРАЛЬНИМ КОНСУЛОМ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА В МІСТІ ВІННИЦЯ ДАМЯНОМ ЦЯРЦІНЬСЬКИ

10 березня відбулася зустріч керівництва Чернівецької обласної ради з Генеральним консулом Республіки Польща в місті Вінниця Дамяном Цярцінським, віце-консулом Бартошем Шелігою. На зустрічі також був присутній голова громадської організації «Обласне товариство польської культури ім. Адама Міцкевича», Владислав Струтинський.

Сторони обговорили можливості поглиблення співпраці між двома державами — Польщею та Україною, зокрема Генконсул проінформував керівництво Чернівецької обласної ради про надану допомогу з польського боку в частині забезпечення протипожежних заходів в місті Чернівці та районах області, а також залучення коштів Міжнародного Вишеградського Фонду для потреб ОКНП «Чернівецької обласної клінічної лікарні».

Сторони домовились про створення умов

для залучення польських інвестицій для Чернівецької області.

Керівництво області подякувало польським партнерам в особі Генерального консула Республіки Польща за надану допомогу у боротьбі із наслідками пандемії на теренах області.

Сторони узгодили нові форми для подальшої співпраці між країнами.

Олексій Бойко з приємністю запросив наших польських партнерів на святкування 400-річчя Хотинської перемоги, яке відбудеться у вересні цього року.

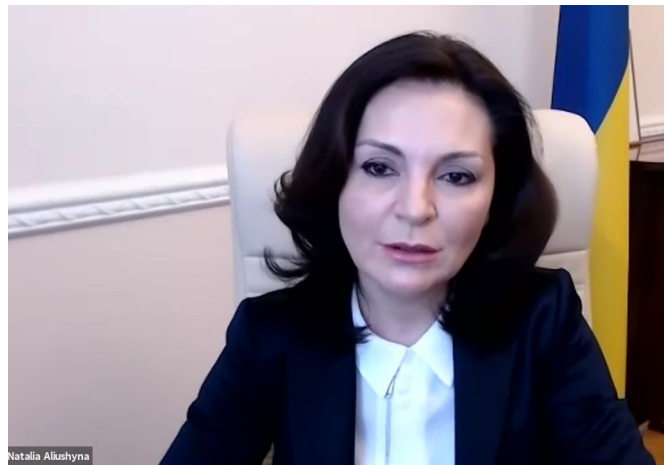
На завершення сторони дійшли порозуміння щодо необхідності підписання угоди про міжрегіональне співробітництво між Чернівецькою областю, Сучавським повітом Румунії та Шльонським воєводством Республіки Польща.

Джерело: <http://oblrada.cv.ua/news/70351/>

НАТАЛІЯ АЛЮШИНА

ГОЛОВА НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНСТВА З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

СТАРТ РЕФОРМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ, ВПРОВАДЖЕННЯ HRMIS, АДАПТАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ДО СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ - КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ НАДС У 2020 РОЦІ

Минулий рік став не лише для НАДС, а й усієї державної служби роком змін та нових можливостей. Адаптація державних службовців до умов віддаленої роботи, реалізація реформи оплати праці на основі класифікації посад, активна робота в HRMIS, налагодження співпраці зі службами управління персоналом в органах місцевого самоврядування, розвиток системи професійного навчання – про ці та інші досягнення НАДС прозвітувала Голова Агентства Наталія Алюшина під час публічного звіту, 4 березня.

“Хочу акцентувати увагу на важливості та нагальності удосконалення системи державної служби в Україні. Пріоритетність цього завдання підтверджена і в Стратегії реформування державного управління, і в Стратегії національної безпеки України, Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи «Функціонування демократичних інститутів в Україні», Меморандумі про економічну і фінансову політику між Україною та Міжнародним валютним фондом. НАДС впевнено рухається до наміченої цілі, адже від реформи державної служби значною мірою залежить успіх й інших реформ. Бо саме ефективність та спроможність системи державної служби, обумовлює здатність країни надавати якісні послуги та забезпечувати інтереси її громадян”

– відзначила під час свого виступу Наталія Алюшина.

Наступний важливий проєкт НАДС – впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами на державній службі (HRMIS). Впродовж року кількість державних органів залучених в Систему зросла від 3 до 25. Крім того, до HRMIS було внесено інформацію щодо 16 406 працівників. Для порівняння, на початок року ця цифра становила лише 960. А ще створено комплексну систему захисту інформації (КСЗІ), проведено її державну експертизу та отримано атестат відповідності. Слід зауважити, що станом на 31 грудня 2020 року в НАДС повністю завантажено дані щодо заробітної плати, опрацьовано всі кадрові операції, проведені у підсистемі «Штат і персонал». Здійснено нарахування, сформовано платіжні відомості і звіти у підсистемі «Зарплата та табель».

А ще впродовж минулого року прийнято 15 актів законодавства з питань формування та реалізації політики у сфері управління персоналом на державній службі. Зокрема, передбачено можливість для державних службовців працювати за межами адміністративної будівлі та встановлювати гнучкий графік роботи. Крім цього, враховано і можливість дистанційного проведення

тестування на знання законодавства кандидатів на зайняття посад категорій «Б» і «В», які не належать до посад фахівців з питань реформ, та співбесіди на зайняття посад категорій «А», «Б» і «В» з допомогою відеоконференції. Це сприятиме стабільному проведенню конкурсів навіть під час карантину.

Працює НАДС і над створенням належних умов для професійного розвитку публічних службовців. Прийнято 24 законодавчих та нормативно-правових актів, в основі яких – інноваційні засади функціонування та розвитку системи професійного навчання. Завведено єдині підходи до проведення оцінювання результативності професійного навчання публічних службовців. Щодо кількісних показників, то протягом року забезпечено підвищення кваліфікації 44 304 державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування за рахунок коштів державного бюджету.

В лютому 2020 року розпочав роботу Портал управління знаннями. На кінець року в системі зареєстровані 38 038 держслужбовців і посадових осіб місцевого самоврядування та 107 закладів освіти. Портал став важливою інформаційною платформою для підвищення рівня професійних знань.

Окрему увагу слід приділити співпраці з міжнародними партнерами. А це 15 міжнародних проектів, програм та організацій. Серед яких - Представництво ЄС в Україні, Світовий банк, програма SIGMA, ООН Жінки, Рада Європи, Координатор проектів ОБСЄ в Україні, Деспро, СІДС, Фонд Ганса Зайделя, Фонд імені Фрідріха Еберта. Спільна робота спрямована за такими напрямками, як: реформа системи оплати праці; управління людськими ресурсами; професійний розвиток публічних службовців; трансформація культури державної служби; автоматизація та цифровізація процесів та процедур на державній службі та ін. Одним із важливих кроків стало часткове відновлення кон-

тролюючих функцій НАДС. Зокрема, було відновлено дієвий механізм виявлення та запобігання в державних органах порушень, пов'язаних з прийняттям, проходженням та припиненням державної служби, відповідно до вимог Закону України «Про державну службу».

Не менш амбітним буде для НАДС і 2021 рік. Серед ключових пріоритетів Агентства Наталія Алюшина відзначила:

реалізацію реформи системи оплати праці. Зокрема, завершення класифікації посад та розробку системи грейдів (зарплатних рівнів) для посад державної служби. НАДС має забезпечити прозору та конкурентну систему оплати праці для державних службовців;

удосконалення процедури проведення конкурсу. Наразі готуються зміни, спрямовані на централізацію та автоматизацію процесу проведення конкурсу, а також підвищення прозорості та довіри до конкурсної процедури;

продовження впровадження HRMIS. Впродовж 2021 року заплановано підключити до HRMIS 25% працівників усіх державних органів;

актуалізацію законодавства про службу в органах місцевого самоврядування;

формування організаційної культури державної служби. Зокрема, оновлення загальних правил етичної поведінки держслужбовців спрямованих на формування етичних принципів та дотримання гендерної рівності на державній службі;

діджиталізацію системи формування та розміщення державного замовлення, а також розробка концепції Вищої школи публічного управління для забезпечення професійної підготовки управлінських кадрів на державній службі.

Джерело: <https://nads.gov.ua/news/nataliya-alyushina-start-reformi-oplati-praci-vprovadzheniya-hrmis-adaptaciya-derzhavnoyi-sluzhbi-do-suchasnih-viklikiv-klyuchovi-napryami-diyalnosti-nads-u-2020-roci>

ІНІЦЮВАЛИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДЕКОНЦЕНТРАЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

29 березня відбулося XXIII засідання Координаційної ради з питань реформування державного управління в онлайн режимі. Рада відбулася під головуванням Міністра Кабінету Міністрів України Олега Немчінова.

З минулого засідання координаційної ради, що відбулося 15 лютого 2021 року, можна відзначити суттєвий позитивний результат щодо реалізації пріоритетів реформи державного управління. Так Верховна Рада України ухвалила закон щодо відновлення конкурсів на державній службі. Добори за контрактом припинено, оголошено 10 конкурсів на посади категорії А і понад 2 тисячі на посади категорії Б і В.

Профільним комітетом підготовлено до другого читання законопроект про адміністративну процедуру, який матиме критичне значення для реформування відносин між органами влади та громадянами.

Уряд працює відповідно до пріоритетів, визначених Планом законопроектних робіт Верховної Ради України та Урядовим Планом пріоритетних дій. Уже було внесено на розгляд Кабінету Міністрів України проект змін до законів про Кабінет Міністрів та центральні органи виконавчої влади.

Під час заходу було обговорено:

- реформування Комісії вищого корпусу державної служби та відновлення конкурсів на посади державної служби;
- оновлення Стратегії реформування державного управління до 2025 року;
- звіт про реалізацію Стратегії реформування державного управління у 2020 році;
- завершення реформування міністерств та впорядкування структури Секретаріату Кабінету Міністрів України;
- деконцентрацію органів виконавчої влади.

Для проведення конкурсів на державну службу Урядом передбачено можливість проведення співбесіди з метою визначення суб'єктом призначення або

керівником державної служби переможця (переможців) конкурсу дистанційно в режимі відеоконференції. Брати участь дистанційно у засіданнях конкурсних комісій відтепер можуть і члени конкурсних комісій. А фахівці НАДС розробили рекомендації щодо складення графіку оголошення та проведення конкурсів. Також вони допомагають державним органам правильно розподілити навантаження та ефективно провести конкурсний відбір.

«Окремо потрібно відзначити деконцентрацію органів виконавчої влади. Президентом України ініційовано запровадження деконцентрації центральних органів виконавчої влади – тобто переміщення центральних органів виконавчої влади з Києва до регіонів (обласних центрів чи центрів територіальних громад) – впродовж найближчих двох років. Це, а також переваги такого переміщення було розроблено та вперше презентовано сьогодні Секретаріатом Кабінету Міністрів України», - розповів Міністр Кабінету Міністрів України Олег Немчінов.

Переваги деконцентрації наступні:

- закінчення концентрування центральних органів влади у місті Києві дасть можливість рівному розвитку регіонів;
- підняття благоустрою в регіонах;
- наближення процесу формування та реалізації політик до людей;
- зменшення навантаження на місто Київ;
- створення нових робочих місць у регіонах, покращення можливості для працевлаштування, підвищення внутрішньої трудової міграції;
- стимулювання економічного розвитку регіонів;
- прискорення процесів реінжинірингу, цифрової трансформації та зменшення ролі чиновників у житті людини.

Джерело: <https://www.kmu.gov.ua/news/oleg-nemchinov-proviv-koordinacijnu-radu-z-pitan-reformi-derzhupravlinnya>

ІЛОНА ФАКАС

**КАНДИДАТ ЮРИДИЧНИХ НАУК,
ДОЦЕНТ КАФЕДРИ ЦИВІЛЬНО-
ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО ЮРИДИЧНОГО
ІНСТИТУТУ НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

ВСТУП НА ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ: ПОРЯДОК, ВИМОГИ, ОСОБЛИВОСТІ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Для забезпечення проведення комплексних реформ у різних сферах державної політики потрібна дієва система державного управління та професійні, добросовісні, етичні державні службовці. Для розбудови країни, потрібна професійна державна служба, що є основою державного управління.

В Законі України «Про державну службу» визначені поняття «державна служба» та «державний службовець». Отже, державна служба – це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо:

- аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм, концепцій, стратегій, проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів;

- забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів;

- забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг;

- здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства;

- управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх викорис-

станням;

- управління персоналом державних органів;
- реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством.

Державний службовець – це громадянин України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті) (далі – державний орган), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби [1].

Відповідно до ст. 19 Закону України «Про державну службу» право на державну службу мають повнолітні громадяни України, які вільно володіють державною мовою та яким присвоєно ступінь вищої освіти не нижче:

- магістра – для посад категорій «А» і «Б»;
- бакалавра, молодшого бакалавра – для посад категорії «В».

На державну службу не може вступити особа, яка:

- 2) в установленому законом порядку визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена;

- 3) має судимість за вчинення умисного кримінального правопорушення, якщо така судимість не погашена або не знята в установ-

леному законом порядку;

4) відповідно до рішення суду позбавлена права займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, або займати відповідні посади;

5) піддавалася адміністративному стягненню за правопорушення, пов'язане з корупцією, – протягом трьох років з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили;

6) має громадянство іншої держави;

7) не пройшла спеціальну перевірку або не надала згоду на її проведення;

8) підпадає під заборону, встановлену Законом України «Про очищення влади» [1].

Вступ на державну службу здійснюється шляхом призначення громадянина України на посаду державної служби за результатами конкурсу.

Прийняття громадян України на посади державної служби без проведення конкурсу забороняється, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну службу».

З метою добору осіб, здатних професійно виконувати посадові обов'язки, проводиться конкурс на зайняття вакантної посади державної служби відповідно до Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246.

Однак, тимчасово, на період дії карантину було зупинено дію положень Закону України «Про державну службу» в частині проведення конкурсів на посади державної служби та призначення на посади державної служби за результатами конкурсу. Так, 13 квітня 2020 року Верховна Рада ухвалила закон про зміни до державного бюджету України на 2020 рік, яким передбачено, зокрема:

- припинення проведення конкурсів на посади державної служби та призначення; на посади державної служби за результатами конкурсу на період дії карантину та протягом 30 днів з дня його скасування;

- можливість добору на посади державної служби шляхом проведення співбесід [2].

Таким чином, на період дії карантину, механізм добору на посади державної служби регулюється постановою Кабінетом Міністрів

України від 22 квітня 2020 року № 290 «Деякі питання призначення на посади державної служби на період дії карантину, встановленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» [3].

Слід наголосити, що на час дії карантинного періоду добір на вакантну посаду державної служби може бути оголошено у виняткових випадках: у зв'язку з гострою необхідністю забезпечення функціонування державного органу.

Інформація про необхідність призначення на вакантну посаду оприлюднюється на Єдиному порталі вакансій державної служби.

В оголошенні про добір повинно бути зазначено:

1) назву та категорію посади, щодо якої прийнято рішення про необхідність призначення;

2) посадові обов'язки;

3) умови оплати праці;

4) інформацію про строковість призначення на посаду;

5) перелік інформації, необхідної для призначення на вакантну посаду, в тому числі форму, адресата та строк її подання;

6) прізвище, ім'я та по батькові, номер телефону та адресу електронної пошти особи, яка надає додаткову інформацію з питань проведення добору з призначення на вакантну посаду;

7) вимоги відповідно до статей 19 і 20 Закону України «Про державну службу»;

8) рівень володіння іноземною мовою, яка є офіційною мовою Ради Європи, для посад категорії «А».

Особа, яка бажає взяти участь у доборі з призначення на вакантну посаду, подає таку інформацію через Єдиний портал вакансій державної служби:

1) заяву із зазначенням основних мотивів щодо зайняття посади за встановленою формою;

2) резюме;

3) заяву, в якій повідомляє, що до неї не застосовуються заборони, визначені ч. 3 або 4 ст. 1 Закону України «Про очищення влади», та надає згоду на проходження перевірки та

на оприлюднення відомостей стосовно неї відповідно до зазначеного Закону.

За результатами процедур конкурсного відбору з метою визначення переможця (переможців) проводиться співбесіда з кожним кандидатом. Про результати проведення співбесіди уповноважена особа письмово повідомляє суб'єкту призначення або керівнику державної служби в державному органі у строк, що не перевищує три календарних дні.

Співбесіда з кандидатами може проводитися дистанційно в режимі відеоконференції за умови наявності технічної можливості. Час і дата початку проведення такої співбесіди узгоджуються з кандидатом будь-яким доступним способом, у тому числі засобами телекомунікаційного зв'язку.

Після проведення співбесіди вноситься обґрунтоване подання суб'єкту призначення або керівнику державної служби в державному органі про призначення на вакантну посаду державної служби кандидата шляхом укладення з ним контракту.

Строк дії контракту встановлюється на період дії карантину та до дня визначення суб'єктом призначення або керівником державної служби переможця за результатами конкурсного відбору відповідно законодавства.

Граничний строк перебування особи на посаді державної служби, призначення на яку відбулося шляхом укладення контракту, становить не більше двох місяців після відміни карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України.

Рішення про призначення на посаду державної служби приймається суб'єктом призначення або керівником державної служби в державному органі після підписання контракту та оформляється шляхом видання відповідного наказу (розпорядження) [3].

Особа, яка вступає на посаду державної служби вперше, набуває статусу державного службовця з дня публічного складення нею Присяги державного службовця, а особа, яка призначається на посаду державної служби повторно, - з дня призначення на посаду.

Національне агентство України з питань державної служби (далі НАДС) оприлюднило статистичні дані щодо посад державної служби, добір кандидатів на які здійснюється за контрактом (станом на 10 лютого 2021 року). Загальна кількість оголошених вакансій становить 23 442, з них 143 вакансії на категорію «А», 5777 – на категорію «Б» та 17 522 на категорію «В». Прийом документів завершено на 22929 вакансій, наразі триває прийом документів на 513 вакансій. Здійснено 12713 доборів, в яких визначено осіб для укладення контракту. Статус вакансій: 16280 закритих та 7162 активних. Згідно статистики розподілу вакансій за регіонами в Чернівецькій області станом на 10 лютого 2021 року оголошувався добір на 497 вакансій [4].

Про необхідність якнайшвидшого відновлення конкурсів на посади державної служби неодноразово зазначало Національне агентство України з питань державної служби. 4 лютого Верховна Рада в першому читанні ухвалила проект закону №4531 про відновлення проведення конкурсів на зайняття посад державної служби, остаточне схвалення його очікуємо найближчим часом.

Література:

1. Про державну службу: Закон України від 15.12.2015 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#n6> (дата звернення: 12.02.2021).
2. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік»: Закон України від 13 квітня 2020 року № 553-IX. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 19, ст.126. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20#Text> (дата звернення: 12.02.2021).
3. Деякі питання призначення на посади державної служби на період дії карантину, встановленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 р. № 290. Офіційний вісник України офіційне видання від 08.05.2020 - 2020 р., № 35, стор. 13, стаття 1162, код акта 98926/2020.
4. Статистичні дані щодо посад державної служби, добір кандидатів на які здійснюється за контрактом (станом на 10 лютого 2021 року. URL: <https://nads.gov.ua/news/statistichni-dani-shchodo-posad-derzhavnoyi-sluzhbi-dobir-kandidativ-na-yaki-zdijsnyuyetsya-za-kontraktom-stanom-na-10-lyutogo-2021-roku> (дата звернення: 12.02.2021).

ЮРІЙ МАНАСТИРСЬКИЙ

ЗАВІДУВАЧ СЕКТОРУ З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ АПАРАТУ ЧЕРНІВЕЦЬ- КОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОСОБЛИВОСТІ ДЕКЛАРАЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ У 2021 РОЦІ

Кампанія декларування 2021 року триває до 31 березня.

Відповідно до частини першої статті 45 Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) особи, зазначені у пункті 1, підпунктах «а» і «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону, зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Національного агентства декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – декларація), за минулий рік за формою, що визначається Національним агентством.

Статтю 46 Закону визначено перелік відомостей, що підлягають відображенню у декларації. Зокрема, це відомості про:

1) прізвище, ім'я, по батькові, число, місяць і рік народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків, серію та номер паспорта громадянина України, унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі суб'єкта декларування та членів його сім'ї, зареєстроване місце їх проживання, а також місце фактичного проживання);

2) об'єкти нерухомості, що належать суб'єкту декларування та членам його сім'ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або знаходяться у них в оренді чи на іншому праві користування;

3) об'єкти незавершеного будівництва, об'єкти, не прийняті в експлуатацію або право власності на які не зареєстроване в установленому законом порядку;

4) цінне рухоме майно, вартість якого перевищує 100 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року, що належить суб'єкту декларування або членам його сім'ї;

5) цінне рухоме майно, вартість якого перевищує 100 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року, що належить суб'єкту декларування або членам його сім'ї

6) цінні папери, у тому числі акції, облигації, чеки, сертифікати, векселі, із відображенням відомостей стосовно виду цінного папера, його емітента, дати набуття цінних паперів у власність, кількості та номінальної вартості цінних паперів

7) корпоративні права, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї;

8) юридичні особи, трасти або інші подібні правові утворення, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї

9) нематеріальні активи, у тому числі об'єкти інтелектуальної власності, що можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті, крипто валюти;

10) отримані доходи суб'єкта декларування або членів його сім'ї;

11) наявні у суб'єкта декларування або членів його сім'ї грошові активи, у тому числі готівкові кошти, кошти, розміщені на банківських рахунках або які зберігаються у банку, внески до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, кошти, позичені третім особам, а також активи у дорогоцінних (банківських) металах. Не підлягають декларуванню наявні грошові активи сукупна вартість яких не перевищує 50 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня звітного року;

12) банківські та інші фінансові установи, у тому числі за кордоном, у яких у суб'єкта декларування або членів його сім'ї відкриті рахунки (незалежно від типу рахунку, а також рахунки, відкриті третіми особами на ім'я суб'єкта декларування або членів його сім'ї);

13) фінансові зобов'язання суб'єкта декларування або членів його сім'ї;

14) видатки, а також будь-які інші правочини, вчинені у звітному періоді, на підставі яких у суб'єкта декларування виникає або припиняється право власності, володіння чи користування;

15) посаду чи роботу, що виконується або виконувалася за сумісництвом;

16) входження суб'єкта декларування до керівних, ревізійних чи наглядових органів громадських об'єднань, благодійних організацій, саморегулювальних чи самоврядних професійних об'єднань.

Отже, зважаючи на такий великий перелік, суб'єкту декларування необхідно заздалегідь підготуватися до процесу декларування та зібрати всі необхідні відомості. Водночас в Україні діють карантинні обмеження, пов'язані з коронавірусною інфекцією, та відвідування необхідних установ, організацій створює певні труднощі.

Попри це суб'єктам декларування не варто переживати щодо отримання інформації, необхідної для заповнення декларації. Адже практично всі необхідні дані можна отримати з електронних реєстрів за допомогою кваліфікованого електронного підпису.

Розповідаємо, яку саме інформацію можна знайти, не виходячи з дому:

Державний реєстр речових прав на нерухоме майно – містить інформацію, яку необхідно зазначити у розділах 3 «Об'єкти нерухомості» та 4 «Об'єкти незавершеного будівництва» декларації;

Офіційний електронний портал Держгеокадастру – містить відомості про власників та користувачів земельних ділянок, які потрібно зазначити у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» та 4 «Об'єкти незавершеного будівництва» декларації;

Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань – інформація до розділів 8 «Корпоративні права» та 9 «Юридичні особи, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї» декларації;

Електронний кабінет водія – інформація знадобиться при заповненні розділу 6 «Цінне рухоме майно – транспортні засоби»;

Електронний кабінет на сайті Державної податкової служби України – містить відомості про доходи;

Портал електронних послуг Пенсійного фонду України – містить інформацію про нараховану заробітну плату та пенсію;

Укрпатент – інформація щодо зареєстрованих патентів на винаходи, корисних моделей, промислових знаків, яка необхідна для заповнення розділу 10 «Нематеріальні активи».

Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України – інформація про номінальну вартість цінних паперів, яка необхідна для заповнення розділу 7 «Цінні папери».

Завдяки модернізації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (Реєстр декларацій), яку Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) забезпечило у 2020 році, суб'єктам декларування більше не потрібно витрачати додатковий час для зміни кваліфікованого електронного підпису (КЕП).

Адже зараз можливо використовувати

декілька КЕП для входу до Реєстру за умови, якщо під час формування підписів не змінювалися ідентифікаційні дані декларанта. Серед таких даних: прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків.

Якщо ваші ідентифікаційні дані у КЕП все ж таки змінилися, для входу до Реєстру декларацій достатньо виконати кілька простих кроків:

1. Зайдіть на сторінку входу до Реєстру і скористайтеся посиланням «Я змінив свій особистий ключ».

2. У полі «Електронна поштова скринька, зазначена в Реєстрі», вкажіть електронну адресу, зазначену у вашому персональному електронному кабінеті та натисніть кнопку «Вислати код для відновлення».

3. Зайдіть у поштову скриньку та знайдіть лист «Зміна кваліфікованого електронного підпису (КЕП) у Єдиному державному реєстрі декларацій». Для зміни КЕП перейдіть за посиланням.

4. Перейшовши за посиланням, на сторінці зміни кваліфікованого електронного підпису оберіть кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг (КНЕДП), новий особистий ключ, зазначте пароль від нього та натисніть кнопку «Змінити кваліфікований електронний підпис (КЕП)».

Під час кампанії декларування подати декларацію необхідно не тільки особам, які наразі працюють на публічній службі, але й колишнім посадовцям, які звільнилися у 2020 році.

Такі особи мають подати декларацію типу «після звільнення», а не «щорічну» декларацію.

Загалом, якщо особа звільняється з посади, яка передбачала подання декларацій, то їй потрібно подати два типи декларації - перед звільненням та після звільнення.

Декларація перед звільненням - декларація, яку потрібно подати впродовж 20 робочих днів з дня звільнення. Вона охоплюватиме період, який не був охоплений деклараціями, які суб'єкт декларування подавав раніше.

Зверніть увагу: якщо ви звільняєтеся під час кампанії декларування, то спочатку потрібно

подати щорічну декларацію. Наприклад, дата вашого звільнення 31 січня 2021 року, отже до звільнення вам потрібно подати щорічну декларацію за 2020 рік, і лише потім подати декларацію перед звільненням, яка охоплюватиме період із 01.01.2021 по 31.01.2021 року.

Декларація після звільнення - декларація, яку потрібно подати на наступний рік після звільнення у період кампанії декларування, тобто з 1 січня по 31 березня наступного року після звільнення.

У яких випадках декларація після звільнення не подається?

Якщо до 1 квітня наступного року після звільнення з посади суб'єкт декларування знов розпочинає діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або іншу діяльність, зазначену в підпунктах «а» і «в» пункту 2 частини першої статті 3 Закону, і подає декларацію відповідно до частини першої статті 45 Закону (щорічну декларацію), то декларацію після звільнення подавати не потрібно.

У яких випадках декларації перед звільненням та після звільнення не потрібно подавати?

У разі переведення державного службовця на іншу посаду державної служби декларація перед звільненням та після звільнення не подається. Звільнення особи за переведенням або в разі, якщо особа стала переможцем конкурсу й у зв'язку з цим звільнилася з роботи в одному органі і прийнята на роботу в інший орган наступного робочого дня (без врахування вихідних днів), не вважається припиненням діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, оскільки в такому випадку відбувається лише зміна посади або інших істотних умов праці.

У разі, якщо особа обіймала одночасно дві посади, що зумовлювали обов'язок подати декларацію, але протягом року особа звільнилася або іншим чином припинила перебувати на одній із таких посад, декларація перед звільненням та після звільнення не подається.

ВІКТОРІЯ ГАТРИЧ

**ДИРЕКТОРКА
ДЕПАРТАМЕНТУ КОМУНІКАЦІЙ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

У КОМУНІКАЦІЇ ГОЛОВНЕ – БУТИ ЧЕСНИМ ІЗ АУДИТОРІЄЮ

Зрозумілість та прозорість – запорука успішної роботи органів державної влади. Для них важливо не лише працювати для блага кожного громадянина, але й перебувати із соціумом у постійному діалозі, пояснювати і переконувати, спонукати і закликати, а часом заспокоювати та гасити напругу. Допомагають владникам у цьому фахівці з комунікацій. Саме вони є тим містком, що забезпечує зв'язок між посадовцями різних рівнів і суспільством.

Департамент комунікацій – непомітний, але відчутний

Ми рідко говоримо про себе. Якщо погортати стрічку новин Чернівецької ОДА, ви нічого не прочитаєте про Департамент комунікацій, але сама стрічка новин і є результатом нашої роботи. Якісний, змістовний, інформативний, коректний і етичний контент, який ми продукуємо, дозволив за рік збільшити кількість підписників на facebook-сторінці обласної адміністрації у 7 разів та в десятки разів – охоплення самої сторінки. Зараз на наші оновлення підписані 21 тисяча буковинців.

Крім того, ми створили потужний телеграм-канал «Твоя Буковина», який читають більше 2 тисяч людей. Це показник, якого не досягли навіть у деяких міністерствах.

Кожен лайк і комент під постом, реакція на сторіс, – результат нашої щоденної робо-

ти. Ми провели десятки прямих ефірів, включень на загальнонаціональні телеканали.

За рік Департамент комунікацій фактично став повноцінною новинною редакцією. Звісно ж, що все це завдяки потужній команді професіоналів. Пощастило, що всі ми – на одній хвилі, кожен має цікаві ідеї та працює з натхненням.

«Щоб мати у команді професіоналів, потрібно дати їм змогу творити»

Як зібрати довкола себе фахівців? Мій рецепт – запропонувати їм простір для творчості. У пресслужби, чи то пак пресцентру, державної установи завжди є ризик зав'язнути або у офіціозі, або у пропаганді. Формуючи команду, спілкуючись із потенційними працівниками, наголошувала, що нашим стандартом буде відсутність чітких стандартів. Звичайно, що усе у рамках розумного, проте не обмежую колеґ ані у формі викладу, ані у засобах. Можемо писати, знімати відео, навіть робити анімаційні ролики. Головне, аби вони були інформативними та знаходили відгук у аудиторії.

Робота наша часто буває понаднормовою. Однак тримає і додає сил драйв, розуміння того, що ми потрібні, а створений нами контент знаходить жвавий відгук у аудиторії. Так, фідбек не завжди позитивний. Але це для нас свого роду інструкція. Інколи зауваження наших читачів, буковинців, бувають

цілком слухними і ми беремо їх до уваги.

Комунікація у час пандемії – головне, бути чесним із аудиторією

Чимало викликів для комунікаційників принесла пандемія коронавірусу. Із 3 березня 2020 року, коли на території Буковини виявили першого хворого на COVID-19 у країні, ми щодня готуємо повідомлення на цю тему. Ідеться не лише про оприлюднення статистичних даних, а й опис щоденної роботи владників, медиків, волонтерів. Крім того, ми писали і різноманітні просвітницькі матеріали, наприклад, як убезпечити себе від вірусу, як діяти, якщо захворіли, «гарячі лінії», де можна отримати вичерпні консультації із тих чи інших питань.

Як забезпечити ефективну комунікацію у такі кризові моменти? Досягти того, щоб тебе не лише слухали, а й чули? Ми переконалися, що необхідно бути відкритим і чесним зі своєю аудиторією. Не замовчувати незручні теми, пояснювати і наводити аргументи. Звісно ж, можна почути, що українці апріорі не довіряють владі, їм хоч говори, хоч кіл на голові теши. Тобто скільки б з екранів та соцмереж перші особи області не закликали відмовитися від гучних святкувань, носити маски, дезінфікувати руки, дотримуватися соціальної дистанції, люди все одно не виконуватимуть цих простих правил. Натомість у всіх бідах, хворобах, неврожаєх, таненні льодовиків у Антарктиді завжди звинувачуватимуть умовного президента чи голову ОДА. Однак іншого способу, як спілкуватися, вести діалог, ніхто ще не вигдав. У найскладніші періоди, під час карантину і росту захворюваності керівник обласної державної адміністрації Сергій Осачук щодня виходив у прямий ефір та розповідав про ситуацію.

Спільно з іншими департаментами ОДА ми також розробили низку аналітичних інструментів. Зокрема, дашборд, за допомогою якого можна відслідковувати наявність вільних місць для недужих із COVID-19 у госпітальних базах області та забезпечення їх киснем.

Щоб вести ефективний діалог, взяли у союзники відомих жителів області

Зараз, коли на Буковині триває вакцинальна кампанія від коронавірусу, перед нами постала необхідність популяризувати щеплення. Продемонструвати на власному прикладі ефективність та безпечність цієї процедури ми запропонували відомим буковинцям, лідерам думок. Міністерство охорони здоров'я дозволило імунізувати їх вільними залишками вакцини. Тож ми запровадили спеціальну гугл-форму, за допомогою якої охочі знані та авторитетні мешканці області могли зареєструватися на процедуру. Наразі її заповнили близько 400 буковинців. Це журналісти, активісти, письменники, рятувальники, державні службовці, священнослужителі. Нині вони поступово отримують щеплення.

Розповідаємо буковинцям і розказуємо про буковинців

Утім, розповідаємо ми не лише про погане, сумне й трагічне. Аби зробити буковинців щасливими, щомісяця готуємо дайджест грантових можливостей. У ньому збираємо всі актуальні пропозиції, які дозволяють отримати трохи грошей на втілення своїх проектів.

Крім інформування буковинців, ми маємо й зворотні обов'язки. Щодня розповідаємо Офісу Президента України про суспільно-політичні процеси в області, взаємодію місцевих органів влади з громадськістю.

Відзначення кожного державного чи регіонального свята, організація цього процесу – також справа рук Департаменту комунікацій. Покладання квітів до пам'ятника на День жертв політичних репресій чи прямий телеміст із Києвом на День незалежності. За рік роботи ми спробували усі можливі формати.

Головне – завжди залишатись у контакті з громадськістю. Для цього ми оновили склад Громадської ради при ОДА, а ще завершили формування Ради волонтерів. Їхня допомога безцінна у вирішенні багатьох актуальних для краю питань.

Ще одним завданням, яке ми взяли на себе торік, було відкрити Буковину для буковинців. І якби дивно не звучав цей каламбур, та ми справді часто не знаємо, яку красу і потенціал приховує наша мала батьківщина. Тому вирішили організувати конкурс, на якому визначали найуспішнішу громаду та найкраще село області. За умовами, треба було зняти відеовізитівку про свій населений пункт. Ми отримали десятки відео від громад і сіл та тисячі коментарів підтримки. Переконаана, що на Буковину чекає велике майбутнє, адже у кожному її куточку мешкають цікаві, креативні і працьовиті люди.

Міжнародна комунікація – важлива частина роботи

Окрім комунікації усередині області,

ми відповідаємо і за міжнародну. Прийоми делегацій, листування та спілкування з нашим іноземними партнерами, – все це юрисдикція нашого Департаменту.

Ми втілюємо різноманітні транскордонні проекти та залучаємо інвестиції від закордонних партнерів. Але дипломатичні зв'язки Буковини, її місце у європейському просторі – культурному й економічному – тема окремої розмови. Її я сподіваюся розкрити у наступній статті.

Якщо підсумовувати, основним досягненням Департаменту комунікацій вважаю відкритість нашої команди до змін, постійне вдосконалення та можливість швидко реагувати на виклики. Тож працюємо далі – без пауз та з натхненням.

УРЯД ВНІС ЗМІНИ ДО ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ НА ДЕРЖСЛУЖБУ

Уряд на черговому засіданні прийняв постанову Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби».

Проектом акта врегульовується питання щодо дії укладених контрактів на період дії карантину, оголошення конкурсів на посади, що обіймають особи, з якими укладені контракти на період дії карантину, а також вирішення інших питань у перехідний період.

Також акт вносить зміни до Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби, а саме:

- можливість проведення співбесіди з метою визначення суб'єктом призначення або керівником державної служби переможця (переможців) конкурсу дистанційно в режимі відеоконференції;

- можливість брати участь членами конкурсних комісій у її засіданнях дистанційно

в режимі відеоконференції;

- зменшення кількості кандидатур, які визначаються Комісією з питань вищого корпусу державної служби та конкурсною комісією, для обрання суб'єктом призначення або керівником державної служби переможця конкурсу, з п'яти осіб на три особи;

- інші зміни технічного характеру.

Джерело: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-vnis-zmini-do-poryadku-provedennya-konkursu-na-derzhsluzhbu>

ЮРІЙ ПІВЕНЬ,

**ПРОВІДНИЙ ФАХІВЕЦЬ
ЦЕНТРУ ПО НАРАХУВАННЮ ТА
ЗДІЙСНЕННЮ
СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ**

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

З поступовим втіленням адміністративно-територіальної реформи в Україні кількість районів у державі була зменшена з 490 до 136, в тому числі у Чернівецькій області з 11 до 3.

На даний час система соціального захисту населення знаходиться у стані реформування не тільки у кількісному складі, а і завдяки новим повноваженням та функціям територіальних громад у новому якісному напрямку.

В Чернівецькій області створено 52 територіальні громади і в кожній з них існує підрозділ, який виконує функції соціального захисту своїх мешканців. Фактично дана структура є фронт-офісом нашої системи.

На рівні області, відповідно до загальнодержавних змін, будуть утворені підрозділи Національної сервісної соціальної служби України, які займатимуться наданням державних соціальних допомог, пільг та субсидій населенню. У вигляді бек-офісів дані підрозділи будуть обробляти та контролювати інформацію про отримувачів відповідних виплат, а також соціальних послуг, що будуть надаватися відповідними службами.

Департамент соціального захисту населення обласної державної адміністрації продовжить свою діяльність у сфері виконання лише обласних програм соціального захи-

сту населення, які будуть фінансуватись із місцевих бюджетів.

На сьогодні в деяких територіальних громадах сформовані професійні підрозділи соціального захисту населення за рахунок досвідчених працівників соціальної сфери. Там, де у майбутньому будуть працювати нові кадри, необхідно проводити інтенсивне навчання соціальних працівників, чим і займається Департамент впродовж перших трьох місяців 2021 року.

У 2019 році комп'ютерне обладнання за рахунок держави було надано 14 Буковинським територіальним громадам, а саме: Вижницькій, Вашківецькій, Вашковецькій, Кіцманській, Кострижівській, Великокучурівській, Магальській, Мамалигівській, Новоселицькій, Острицькій, Селятинській, Сокирянській, Сторожинецькій та Усть-Путильській. Тобто, хто йшов у авангарді адміністративно-територіальної реформи, той отримував додаткові преференції.

Однак в цілому по області навіть у цих перших громадах робота із прийому заяв і документів на отримання соціальних виплат проводилась недостатньо ефективно. Для прикладу, із 46 тисяч субсидійних документів у 2020 році лише дві з половиною тисячі були

оформлені у територіальних громадах. Тому актуальним стало навчання працівників територіальних громад провідними спеціалістами Департаменту впродовж всього першого кварталу 2021 року.

В наступних розділах будуть наведені основні види роботи структур соціального захисту населення у територіальних громадах.

Методика обрахунку доходу та прожиткового мінімуму, які є ключовими показниками у нашій системі, визначена наказом Міністерства соціальної політики України від 16.06.202 №419.

Після 1 липня 2020 року встановлений перелік основних документів для призначення наступних видів соціальних допомог:

- допомога у зв'язку з вагітністю та пологами для осіб, незастрахованих в системі загальнообов'язкового страхування;
- одноразова допомога при народженні дитини;
- допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням;
- допомога на дітей одиноким матерям;
- тимчасова державна допомога дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме;
- державна соціальна допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю;
- надбавка на догляд особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю;
- щомісячна грошова допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу;
- державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям;
- житлові субсидії.

Далі наводимо списки документів, необхідних для отримання визначених соціальних допомог.

Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами для осіб, незастрахованих в системі загальнообов'язкового страхування:

- довідка встановленого зразка, виdana на лікувально-профілактичним закладом (дійсна впродовж шести місяців з дня закінчення відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами);
- заява матері;
- довідка з основного місця служби, навчання про те, що жінка служить, навчається;
- або ліквідаційної комісії про те, що жінка звільнена з роботи у зв'язку з ліквідацією підприємства, установи та організації;
- або центру зайнятості про те, що жінка зареєстрована в центрі зайнятості як безробітна.

Одноразова допомога при народженні дитини:

- заява;
- копія свідоцтва про народження дитини;
- довідка, видана державним органом реєстрації актів цивільного стану для призначення одноразової допомоги при народженні дитини (дійсна протягом шести місяців від дня народження);
- копія рішення про усиновлення чи встановлення опіки.

Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку:

Особи, застраховані в системі загальнообов'язкового страхування подають:

- заяву;
- наказ про надання відпустки по догляду за дитиною.

Особи, незастраховані в системі загальнообов'язкового страхування подають:

- заяву;
- випуску з наказу за місцем служби про надання відпустки;

- копію свідоцтва про народження дитини;
- довідку з місця проживання про те, що з нею проживає дитина;
- копію трудової книжки;
- довідку з місця навчання (для осіб, які навчаються).

Допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням:

- заява про призначення допомоги;
- копія рішення про встановлення опіки чи піклування;
- копія свідоцтва про народження дитини;
- довідка з місця проживання заявника про склад сім'ї (для дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням і є вихованцями дитячих навчальних закладів, що фінансуються не за рахунок бюджетних коштів, - видана органом реєстрації довідка, у якій зазначаються статус дитячого навчального закладу і за які кошти він фінансується, а також підтверджується факт перебування у ньому дітей);
- довідка про місячні розміри аліментів і пенсії, що одержує на дитину опікун чи піклувальник .

Допомога на дітей самотнім матерям:

- заява про призначення допомоги;
- довідка державного органу реєстрації актів цивільного стану про підстави внесення до книги реєстрації народжень відомостей про батька дитини;
- копія свідоцтва про народження дитини;
- довідка про проживання дитини з матір'ю, видана за місцем проживання сім'ї.

Тимчасова державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме:

- заява;
- копія свідоцтва про народження дитини;
- довідка про реєстрацію місця проживання дитини;
- довідка про реєстрацію місця проживання одержувача.

Залежно від підстав, на яких призначається тимчасова допомога, додатково подаються

такі документи:

- рішення суду (виконавчий лист) про стягнення з одного з батьків аліментів на дитину;
- довідка державної виконавчої служби про неможливість стягнення аліментів з одного з батьків дитини внаслідок ухилення від їх сплати;
- довідка відповідної установи про перебування одного з батьків під арештом, слідством, на примусовому лікуванні, у місцях позбавлення волі, визнання його в установленому порядку недієздатним;
- повідомлення органу внутрішніх справ про те, що місце проживання (перебування) одного з батьків дитини не встановлено.

Державна соціальна допомога на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування:

- заява батьків-вихователів і одного з прийомних батьків;
- рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради про влаштування дитини до дитячого будинку сімейного типу або прийомної сім'ї;
- документи, що підтверджують статус дитини;
- довідка органу державної виконавчої служби про розмір аліментів;
- довідка з місця навчання про розмір стипендії.

Для визначення розмірів зазначеної допомоги враховуються призначені дітям в установленому порядку пенсія, аліменти, стипендія чи соціальна допомога.

Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю:

- заява;
- паспорт або в разі його відсутності інший документ, що може засвідчувати особу, як подає заяву;
- довідка про присвоєння ідентифікаційного номера Єдиного державного реєстру фізичних осіб;

- оригінал та копія свідоцтва пор народження дитини-інваліда;

- довідка про місце проживання інваліда з дитинства або дитини-інваліда чи копія паспорта інваліда з дитинства або дитини-інваліда з відомостями про постійне місце проживання;

- довідка про місце проживання батьків, усиновителів, опікуна, піклувальника, який подав заяву, чи копія паспорта з відомостями про постійне місце проживання.

- копію посвідки на постійне або тимчасове проживання (для іноземців або осіб без громадянства)

- рішення про встановлення опіки чи піклування над дитиною-інвалідом (для опікунів і піклувальників дітей-інвалідів).

Надбавканадоглядособамзінвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю:

- заява про призначення надбавки на догляд за дитиною-інвалідом;

- довідка про склад сім'ї (крім сім'ї опікуна, піклувальника) із зазначенням прізвищ, імен та по батькові, родинних стосунків членів сім'ї;

- копія трудової книжки, довідка з центра зайнятості, про те, що особа не перебуває на обліку як безробітна, довідка, видана органом, який здійснює державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, про те, що заявник не зареєстрований як суб'єкт підприємницької діяльності і не займається підприємницькою діяльністю, та про відсутність даних про доходи цієї фізичної особи, а в разі відсутності трудової книжки – лише зазначені довідки;

- довідка про спільне проживання дитини-інваліда з одним із батьків, усиновителем, опікуном, піклувальником, видана уповноваженим органом за місцем проживання. При неможливості отримати таку довідку орган праці та соціального захисту здійснює обстеження на дому і складає акт обстеження з висвітленням цих фактів;

- довідка з місця навчання дитини;

- рішення про встановлення опіки чи піклування над дитиною-інвалідом (для опікунів і піклувальників дітей-інвалідів).

Щомісячна грошова допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу:

- заява;

- документ, що посвідчує особу;

- довідка про склад сім'ї із зазначенням прізвищ, імен та по батькові, родинних зв'язків членів сім'ї;

- довідки про доходи кожного члена сім'ї;

- висновок лікарської комісії медичного закладу щодо необхідності постійного стороннього догляду за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу;

- довідки про наявність і розміри земельних ділянок, виділених для ведення особистого підсобного господарства, городництва, сінокосіння, випасання худоби, та земельної частки, виділеної внаслідок розпаювання землі.

Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям:

- заява;

- документ, що посвідчує особу заявника;

- довідка, про склад сім'ї;

- декларація про доходи та майно (заповнюється на підставі довідок про доходи кожного члена сім'ї);

- довідка про наявність та розмір земельної частки (паю).

Житлові субсидії:

- заява;

- довідка про доходи кожної особи, зареєстрованої у житловому приміщенні, за формами, затвердженими Мінпраці;

- відомості про забезпеченість житловою площею та комунальними послугами за формами, затвердженими Радою Міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською і Севастопольською міськими державними адміністраціями;

- декларація про доходи і майновий

стан осіб, зареєстрованих у житловому приміщенні.

При прийомі визначених пакетів документів слід враховувати наступні обставини:

При прийомі єдиної заяви:

1. За якими видами допомог звертається людина.
2. Наявність дати і підпису.
3. У випадку додавання документів – список, термін і знання про це заявника.

При заповненні декларації:

1. Склад сім'ї (без тата, мами, сестер та братів).
2. Чітка інформація про доходи (підтверджена довідками).
3. Житлове приміщення у власності (не більше ніж норми споживання при 2 будовах у власності сім'ї).
4. Автомобілі у сім'ї (не більше одного до 5 років віку авто в т.ч. і за дорученням).
5. Земельні паї сім'ї (без паїв родичів).

При житлових субсидіях:

1. Зазначення загальної і опалювальної площ, навіть для субсидії по скрапленому газу і твердому паливу.

При державних соціальних допомогах:

1. Зазначення джерела оплати дитини за навчання – обов'язково.
2. Довідки про склад сім'ї та землю, якщо члени сім'ї зареєстровані окремо.

3. На землю в оренді потрібна угода на оренду та зазначення оплати.

4. Якщо в наймі у ФОПа без печатки, то свідоцтво про реєстрацію ФОПа

5. На дітей від 15 років – інформація про навчання.

6. Одинока мати повідомляє, що запис у свідоцтві про батька – умовний.

7. Для пологів – з центру зайнятості довідка про дохід і час, для студентів – про стипендію.

Однією поширених соціальних послуг в системі соціального захисту населення є поселення до геріатричних пансіонатів та стаціонарних установ:

Поселення відповідної особи відбувається за трьома видами оплат:

1. Державна – дохід на члена сім'ї не перевищує 2-х прожиткових мінімумів.
2. Диференційована – дохід на члена сім'ї від 2-х до 4-х прожиткових мінімумів.
3. За власний рахунок - дохід на члена сім'ї перевищує 4-и прожиткових мінімуми.

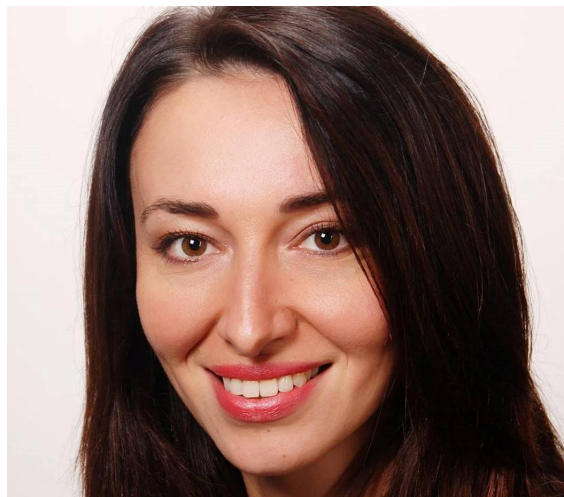
До інших поширених соціальних послуг належать: догляд за особами які досягли 80-річного віку або мають інвалідність і у них відсутні діти працездатного віку, програми надання квартир для дітей – сиріт та для звільнених з полону осіб, організація літнього відпочинку дітей, тощо.

Довідкова інформація Прожитковий мінімум станом на 01.01.2021

Категорія	Прожитковий мінімум	Рівень забезпечення прожиткового мінімуму
На одну загальну особу	2189 грн.	
Працездатні	2270 грн.	794,5 грн.
Непрацездатні	1769 грн.	1769 грн.
Діти 0-5 років	1921 грн.	2497,3 грн.
Діти 6-17 років	2395 грн.	3113,5 грн.
Діти від 18 до 23 років (за умови навчання)		2951 грн.
Мінімальна зарплата	6000 грн.	

ХРИСТИНА МАРЧУК

*заступниця директора Департаменту
регіонального розвитку Чернівецької обласної
державної адміністрації – начальниця
управління з питань місцевого самоврядування*

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ: ПІДСУМКИ ТА НОВІ ЗАВДАННЯ

БВ: В області завершилося формування територіальних громад. Давайте поговоримо про те, яким був цей процес, адже він охопив доволі тривалий проміжок – п'ять років. Як можна підсумувати зроблене? Що вдалося і над чим ще досі потрібно працювати?

Х.М.: Процес, звичайно, був непростим, тому що він охоплював всі сільські, селищні, міські ради, що діяли на той час – тобто було дуже багато суб'єктів цього процесу. Він торкався інтересів багатьох суб'єктів владних повноважень, багатьох сторін, взагалі охоплював змінами дуже багато сфер життя людей. Адже відбувалась і галузева децентралізація. Найскладнішим було переконати жителів сіл, селищ, міст та місцеві ради в тому, що це об'єднання дасть їм додаткові можливості для розвитку. Основним був людський фактор – тут накладався наш менталітет, сформований радянським минулим, коли люди звикли, що від них мало залежить, звикли робити те, що скажуть «згори». За роки уже вибудувалася ієрархія, централізована вертикаль управління, тому було складно переконати людей, що їм дають повноваження і право самим приймати рішення щодо розвитку своїх територій та громад. Це, звичайно, велика відповідальність, але й дуже хороші можливості для розвитку. Та-

ких сміливців на початку було не так багато, лише 10 громад ризикнули об'єднатись, взяти на себе відповідальність та повноваження. Їм було найважче, адже не всі процеси були до кінця законодавчо врегульовані.

Але, незважаючи на складнощі, процес об'єднання громад поступово рухався, ми мали гарну динаміку у наступні роки, тому що громади отримали і фінансову підтримку у вигляді субвенцій на інфраструктуру, і чимало інших можливостей, адже багато міжнародних проектів почали працювати в Україні над підтримкою децентралізації. Ці громади, які утворювалися добровільно, сьогодні у кращій ситуації, тому що за ці кілька років вони мали всебічну підтримку, в тому числі і фінансову.

Зараз минуло п'ять років і настав той момент, про який говорилося ще на початку: що процес не буде безкінечним, і хто не об'єднається добровільно, за того держава прийме рішення, адже потрібно завершити процес і всіх переводити в однакову систему управління та приступати вже до розвитку громад. І от 2020 рік був таким ключовим, завершилось створення громад по всій Україні. Рішенням Уряду було визначено адміністративні центри та затверджено території тих громад, які не утворилися добровільно. Зараз в області ми маємо

52 громади і починаємо працювати над тим, щоб створювати їм можливості для розвитку.

Складність полягала також у тому, що територіальні громади в ідеалі мали би формуватися за Перспективним планом. У 2015 році такий план був розроблений, але далі ситуація розвивалася так, що утворювалися громади, які не відповідали затвердженим межах і складу. І всі розуміли, що цим громадам треба дати «зелене світло», щоб процес рухався. Створені громади мали показати результати роботи, щоб ми розуміли, як працює ця система, тому і на рівні держави було прийняте політичне рішення. Тобто, громади, які не повністю відповідали критеріям і вимогам методики, за якими формувався перспективний план, все одно мали можливість утворитися, шляхом внесення змін в Перспективний план рішення сесії обласної ради. Тому сьогодні з 52 громад частина має дуже низький рівень спроможності, адже вони є невеликими, складаються з 3-4 населених пунктів. Ми знали, що будуть проблеми, і говорили про ризики, однак представники громад запевняли, що вони будуть шукати можливості для розвитку і приймати необхідні для цього рішення.

Зараз ми бачимо, що малим громадам складно виконати всі ті повноваження, які їм делегувала держава. Для прикладу, освіта. Є малокомплектні школи, багато бюджетних установ, громади зараз стикнулися з тим, що їм не вистачає освітньої субвенції. Потрібно робити такі непопулярні кроки як закриття малих шкіл або пониження їх статусу, приєднання до опорних. Ми говоримо і про заклади культури, які повністю на місцевому бюджеті, ми говоримо про соціальний захист. Прийом документів зараз має здійснюватися в громаді. Для цього їм потрібні фахівці, які добре знають законодавство і зможуть фахово консультувати людей щодо всіх видів соціальної допомоги, субсидій, пільг на які люди мають право подаватися. Громадам потрібні фахівці із соціальної роботи,

із захисту прав дітей, які працюватимуть у їх виконавчих структурах. А це додаткові видатки на утримання власного апарату управління. Малі громади не можуть утримувати такий штат працівників, тому ми пропонуємо їм використовувати інструмент міжмуніципального співробітництва і створювати спільні органи управління тією чи іншою галуззю.

З часом, напевно, буде розглядатися можливість реформатовувати і приєднувати до суміжних громад ті, які неспроможні виконувати всі надані державою повноваження. Будуть визначені певні індикатори спроможності, і за їх результатами, наприклад, протягом трьох років, якщо громада не покращить свій стан, доведеться приймати відповідні рішення. Зараз це поки що на рівні розмов, але ми маємо розуміти, що це буде, тому що не може громада, яка утворена, думати, що вона неспроможна і що їй держава дасть кошти – вона однозначно має шукати можливості для розвитку. Управлінська структура має бути ефективною.

БВ: Ми маємо позитивний досвід діяльності тих громад, які утворилися на першому етапі. Чи залишилися якісь питання, які досі потребують вирішення? Чи потребує система доопрацювання?

Х.М.: Так, система потребує доопрацювання. Як я вже сказала, реформа децентралізації полягає не тільки у формуванні громад, а й децентралізації повноважень у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, архітектури і містобудування та інших галузях. Тобто зараз ще триває, якраз-таки, вирішальний процес, коли вже скрізь утворені громади, вже немає необ'єднаних територій і, відповідно, на тих територіях немає що робити органам державної виконавчої влади. Зараз вони передали свої функції органам місцевого самоврядування і через це виникають питання. На сьогодні одне з нагальних – це зміни до галузевого за-

конодавства, куди протягом п'яти років ще не були внесені зміни, оскільки не повсюдно були створені громади. На сьогодні громади вже утворені скрізь, тому, відповідно, має бути прописано, що повноваження делегуються органам місцевого самоврядування. При цьому мають бути затверджені державні стандарти надання послуг у різних сферах, щоб можна було вимірювати якість цих послуг. Тобто законодавче удосконалення триває і ще буде тривати певний час.

Зокрема, не змінений і діє закон «Про місцеве самоврядування», хоча адміністративно-територіальний устрій змінився, повноваження і фінансові ресурси перерозподілені відповідно до Бюджетного кодексу. Змін потребує також закон «Про місцеві державні адміністрації», тому що відповідно до нього всі функції мали би виконувати районні адміністрації. Оскільки фінансовий ресурс району пішов на громади, районні ради його вже не мають, тому, відповідно, районні адміністрації стали таким собі квазівиконавчим органом. Тому перерозподіл повноважень, який відбувається зараз, в умовах нового адмінтерустрою, потребує нагального прийняття цих двох законів.

БВ: Чи зрозуміли мешканці територіальних громад, що таке місцеве самоврядування?

Х.М.: Тут однозначно не можна сказати. Ми ці всі роки як органи влади працювали, в першу чергу, з органами місцевого самоврядування, з керівництвом громад, в нас не було ні часу, ні інструментів, ні можливостей працювати з місцевими жителями. Це більше, скажемо так, робота громадського сектору. З ними переважно працюють неурядові, просвітницькі організації. Вони вчать людей, які є інструменти прямої демократії, як впливати на обрані ними органи влади, як долучатися до прийняття рішень, тобто брати активну участь у житті громади, а не лише обмежуватися обранням голови і депутатського корпусу раз на п'ять років.

Ми, у свою чергу, теж, коли їхали на громадські слухання чи проводили громадські консультації у процесі об'єднання громад, намагалися пояснити місцевим мешканцям, що тепер можливість впливу на владу у них збільшується. Якщо раніше треба було їхати в район, в районну адміністрацію, то зараз вони можуть напряму приходити до голови громади, бути присутніми на засіданні сесії, бути членами різних дорадчих органів, які громади створюють. А голів громад так само переконували і націлювали на те, що їм потрібна комунікація зі своїми жителями. Коли вони відчують потреби і бачення різних категорій і груп свого населення, їм буде легше формувати плани соціально-економічного розвитку, бюджет, свою стратегію, розуміти, що є пріоритетом для цієї території. Ми постійно радимо: консульгуйтесь. При обранні старост так само. Хоча за законом ви маєте право подавати своїх кандидатів, але проведіть громадські консультації в тих населених пунктах, почуйте людей: хто для них більш авторитетний, хто зможе представляти їх інтереси в цій вже об'єднаній громаді.

Тому ми як орган влади розуміємо, наскільки важливо сьогодні, коли повноваження передані органам місцевого самоврядування, а місцеві державні адміністрації поки що не наділені функціями префектури, тобто загального нагляду, щоб на цьому етапі жителі моніторили діяльність керівництва громади, активно комунікували, долучалися до прийняття рішень, вирішення різних питань.

Зараз, коли всі повноваження передані від районних адміністрацій в органи місцевого самоврядування, профільний комітет Верховної Ради і Міністерство розвитку громад та територій України розробляють зміни до закону «Про місцеві державні адміністрації», відповідно до яких, все-таки, РДА будуть наділені функціями загального нагляду, перевірки рішень органів місцевого самоврядування на відповідність Конституції і законів. Ці функції повинен

хтось здійснювати, щоб була ефективна система стримувань і противаг та ефективна модель управління в країні.

БВ: У цьому контексті розкажіть, будь ласка, більш детально про районні адміністрації і районні ради – як відбувається процес реорганізації?

Х.М.: У зв'язку зі створенням нового адмінтерустрою і укрупнення громад райони, відповідно, в нас теж укрупнилися і замість одинадцяти ми на сьогодні маємо три. Відповідно, три райони – три районні державні адміністрації, три районні ради. Щодо районних рад, то вони обрані на місцевих виборах: Дністровська, Чернівецька і Вижницька. Ці ради вже розпочали свою роботу, обрали керівництво, сформували структуру. Реорганізація районних рад полягає в тому, що вони приєднуються до районної ради, яка розташована в центрі нового району. От саме це зараз мають зробити ці новоутворені районні ради. Вони мають провести реорганізацію, вивільнення чи переведення тих людей, які працювали в старих районних радах.

Районні адміністрації, відповідно, теж: з одинадцяти утворюються три і реорганізація відбувається шляхом приєднання цих дев'яти районних адміністрацій до нових. У зв'язку з тим, що повноваження передано на базовий рівень, кількість функцій зменши-

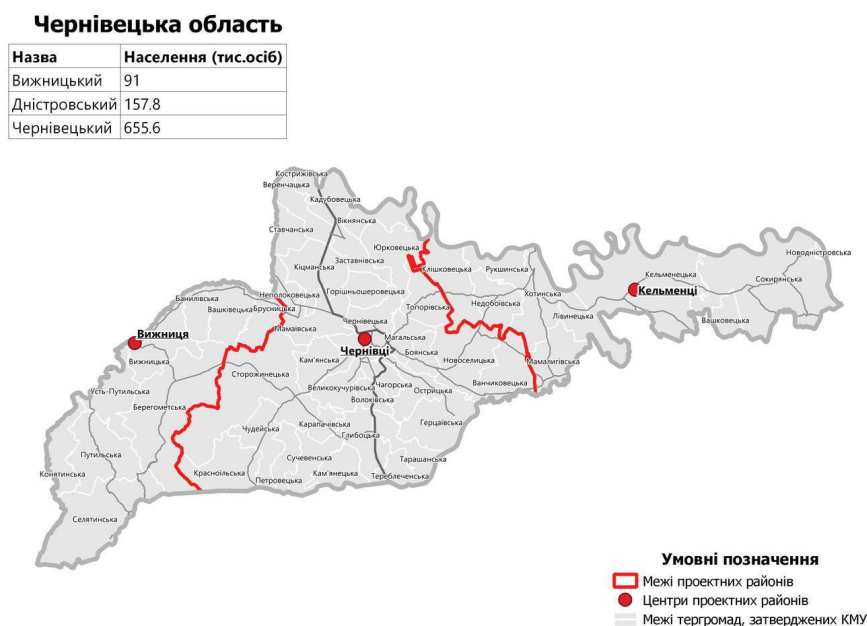
лася, районні державні адміністрації будуть мати штатну чисельність значно меншу, ніж була, тому відбудеться значне вивільнення кадрів. Ми націлюємо голів громад на те, щоб вони приймали до себе фахівців з районних рад, з районних державних адміністрацій, адже люди роками працювали в системі управління, вони добре знають роботу.

Процеси реорганізації та створення нових РДА будуть тривати десь три місяці і до квітня вони мали би завершитися. А вже після внесення змін до Конституції України це будуть префектури – нові державні органи з іншим правовим статусом та іншими повноваженнями.

На цьому етапі завдання державних адміністрацій – це надання методичної та консультативної допомоги громадам у процесі їх інституційного становлення та розвитку. А також активна комунікація з центральними органами державної влади щодо проблемних питань розвитку територій та напрацювання пропозицій щодо їх вирішення.

Тому хочеться побажати нам всім взаєморозуміння та взаємодії заради сталого розвитку нашого краю та України.

БВ: Дякую за розмову!

ВІТАЛІЙ МОСТОВИЙ

*головний спеціаліст відділу організаційної,
кадрової роботи та зв'язків з громадськістю
Глибоцької територіальної громади*

СУЧАСНІ КАНАЛИ КОМУНІКАЦІЇ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ З ГРОМАДОЮ

Сьогодні новітні технології дозволяють мешканцям брати активну участь у житті громади і розповідати про свої проблеми та спілкуватися з керівництвом без бюрократичних процедур. Забезпечити доступність влади – одне із завдань, над яким працюють фахівці у відділах зв'язків із громадськістю.

БВ: Ми знаємо, що Глибоцька територіальна громада як орган місцевого самоврядування приділяє значну увагу комунікації з мешканцями. Розкажіть, будь ласка, з чого ви розпочинали і як організуєте цю роботу?

В.М.: Розпочну, мабуть, з участі у програмі ЄС «Мери за економічне зростання», яка дала суттєвий поштовх для розвитку цього напрямку. Завдяки програмі було створено «Центр економічного зростання», на базі якого ми почали активно працювати з громадськістю – у першу чергу з молодими приватними підприємцями, маючи на меті об'єднати їх, підвищити їх кваліфікацію, допомогти впровадити сучасні бізнесові інновації тощо. Адже успішні підприємці – це запорука економічного розвитку і добробуту громади. Так утворилася громадська організація «Асоціація молодих підприємців Глибоки». Було розроблено програму, проведено навчання. Після семінарів учасники залишалися, обговорювали нагальні проблеми. Саме тоді ми зрозуміли, яка у нас в громаді існує велика «стіна» в плані комунікації: ми не чуємо ні підприємців, ні громадян. Тому постало питання, як цю проблему вирішити.

Тоді ж, коли було створено центр

економічного зростання, за сприяння програми ULEAD нам, як учасникам, модернізували сайт. Він створений на gromada.org – це надзвичайно потужна мультифункціональна платформа, яка дозволяє нам показувати свою роботу громаді максимально прозоро. Однак у нас виникла проблема, з якою багато хто зустрічається – це відвідування сайту. Щоб зацікавити людей і збільшити аудиторію читачів, вирішили використовувати інструменти масової комунікації і запровадити публічне обговорення.

Ми створили у вайбері чат «Громада Today», куди приєднали посадових осіб – голову, заступника, мене, інших спеціалістів. Ідея полягала в тому, щоб наші громадяни заходили на цей сайт і писали про якісь проблемні ситуації, які потрібно вирішити, чи просто ставили запитання. Я відповідав безпосередньо за комунікацію, тому кожен день займався цим чатом і давав людям відповіді. Це було дуже ефективно, але у якийсь момент кількість підписників почала стрімко рости. Коли почалася передвиборча кампанія, в чаті з'явилося багато спаму, агресії, і я як модератор був змушений блокувати людей, що теж можна назвати по-

рушенням, адже виходило, що ми як влада обмежуємо право людей висловлювати свою думку.

Тому ми вирішили перевести канал в один бік. Ми використовуємо «Громаду Today» як RSS-стрічку, тобто публікуємо новини на сайті і даємо на них посилання в чат, додавши картинку і опис. Що це нам дало? Для прикладу наведу цифри: у 2019 році річна відвідуваність сайту склала 8 тисяч унікальних відвідувань і 30 тисяч переглядів. Після впровадження технології комунікації публічного обговорення за 2020 рік у нас 80 тисяч унікальних відвідувань і 260 тисяч переглядів, і це чудовий результат. Група функціонує уже півтора року, на сьогодні ми маємо три тисячі підписників і нас щомісячно читають 90 тисяч відвідувачів.

Такий формат роботи дав нам змогу почувати те, що дійсно хвилює людей. Наприклад, у нас є організація «Надія для тварин», яка займається безпритульними тваринами. Її учасниці почали писати у чат, що у центрі багато собак, люди скаржаться, тому цю проблему треба якось гуманно вирішити. Ми пішли їм назустріч, і протягом минулого року 40 собак було стерилізовано за рахунок бюджету.

Другий приклад: у каналі почали активно обговорювати благоустрій, і ми зрозуміли, що у цьому питанні трохи «кульгаємо». І саме ця наша платформа – група у вайбері – дозволила самоорганізуватися активним громадянам, громадським організаціям. У 2019 році виникла ідея створення спортивного майданчика. У центрі Глибоки була будівля при районному будинку культури – танцювальний майданчик, і на його місці вирішили зробити спортивний майданчик. Була спроба громадян самостійно, без громадської організації, збирати гроші, але це виявилось складним, тоді уже доєднався «Простір розвитку громад», вони дали свій рахунок, написали проект, і цей проект був реалізований за 1,5 млн. грн. – ми побудували у парку мультифункціональний майдан-

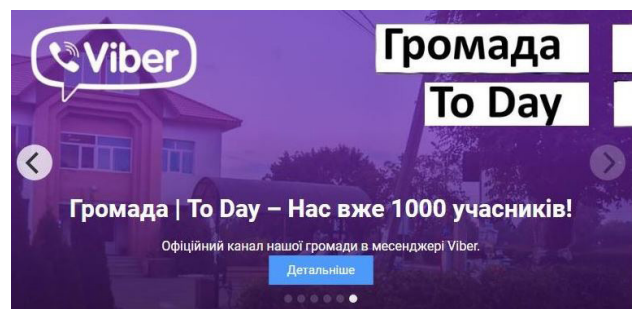
чик.

Третє, про що хотів би сказати – це про активістів, які після того, як ми їм частково обмежили можливість говорити з нами, вирішили самоорганізувати себе на просторах фейсбуку і створили ще один вайбер-канал «60400» – за нашим поштовим індексом. Ми також його читаємо, ведемо з ними діалог. І вони придумали використовувати таку «фішку» як подкасти: купили відповідне обладнання і у форматі громадського радіо виходять раз у місяць в ефір і про розповідають про якісь актуальні питання.

Варто також розповісти і про вибори минулого 2020 року. Під час виборів було дуже «гаряче». Наші підприємці теж брали у них участь, вони представлялися від молодих політичних сил. Це дійсно молоді люди – в Глибоці на посаду голови балотувався 30-річний хлопець і отримав 30% голосів, тобто команда мала хорошу підтримку. Зараз вони зайшли у депутатський сектор, у них багато креативних ідей, які направлені на розвиток громади і комунікації.

Окремо ще хотів би додати про те, яку роботу з громадянами і громадськими активістами ми плануємо проводити у 2021 році. Ми створили у себе бюджет участі. На цей рік передбачаємо поки 500 тис грн. – це буде 10 проєктів по 50 тис грн., і близько 15% співфінансування до проєкту, який потрібно виконувати. Яким буде бюджет і на що витратиметься – також будемо обговорювати з громадськістю.

І, звісно, програма DOBRE – це початок чогось нового. Маємо надію, що наші мешканці після цієї співпраці отримають нові інструменти комунікації і тим самим покращать розвиток громади.

ПАРЛАМЕНТ У ПЕРШОМУ ЧИТАННІ СХВАЛИВ ЗАКОНОПРОЄКТ №4535 «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ СТАРОСТ»

Законопроектом, розробленим Мінрегіоном у співпраці з народними депутатами, пропонується внести зміни до закону про місцеве самоврядування у частині регулювання діяльності старост.

«Саме старости мають бути головною комунікаційною ланкою між мешканцями громади та її керівництвом. Тому дуже важливо, щоб люди мали змогу впливати на вибір кандидатури старости. У новому законопроекті ми пропонуємо, щоб старост затверджувала місцева рада за поданням голови, але тільки після обов'язкового публічного обговорення усіх кандидатур у старостинському окрузі», – наголосив Олексій Чернишов, Міністр розвитку громад та територій.

Наразі старости призначаються радою громади за поданням голови. При цьому подекуди ігнорується думка мешканців сіл і селищ, оскільки за чинним законодавством ради та голови громад не зобов'язані узгоджувати ці призначення з громадськістю.

Законопроектом передбачається, що староста залишається посадовою особою. При цьому документ пропонує перед внесенням кандидатури старости на розгляд ради громади, яка його затверджує і звільняє, обов'язково проводити громадське обговорення з мешканцями.

Також виключається обов'язковість входження старости до складу виконавчого комітету ради. Але він матиме право додаткового голосу, бути присутнім на засіданні виконкому, на сесії, представляти інтереси мешканців свого округу. Він також зможе надавати певні адміністративні послуги, завдяки чому мешканцям округу не потрібно буде

їхати до центру громади. Перелік послуг має визначити місцева рада.

Документ також передбачає, що громади зможуть формувати старостинські округи, до складу яких входять села, селища та міста, що не є адміністративними центрами громад. Кількість населення округу має становити 1500 осіб, що співвідноситься з найменшою громадою в країні. Для громад гірських територій або територій з низькою щільністю населення можуть бути винятки з цього положення і вони зможуть сформувати менші округи.

Староста не матиме права працювати за сумісництвом, зокрема й на громадських засадах, а також займатись підприємницькою діяльністю. Проте у позаробочий час він може займатись викладацькою, науковою або творчою роботою.

Нагадаємо, Інститут старост діє в Україні від 2015 року. На вересень 2020 року в Україні було 3207 старост в територіальних громадах, з яких 800 – обрано.

Джерело: <https://www.kmu.gov.ua/news/parlament-u-pershomu-chitanni-shvaliv-zakonoproekt-4535-pro-vnesennya-zmin-do-deyakih-zakoniv-ukrayini-shchodo-rozvitku-institutu>

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ **СТАРОСТИ**

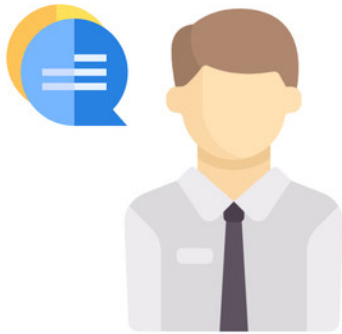
ЩО ПРОПОНУЄ ЗАКОНОПРОЄКТ №4535*

РОЛЬ СТАРОСТ У ЖИТТІ ГРОМАДИ

- матиме право право на гарантований виступ на засіданнях виконкому з питань, що стосуються інтересів жителів старостинського округу
- сприятиме жителям старостинського округу у підготовці документів, що подаються у тому числі до відповідних органів виконавчої влади
- виконуватиме окремі завдання адміністратора ЦНАП
- братиме участь у підготовці пропозицій до проекту бюджету громади
- звітуватиме не лише перед радою громади, але й перед жителями старостинського округу

ЩО ПРОПОНУЄ ЗАКОНОПРОЕКТ №4535*

РОЛЬ СТАРОСТ У ЖИТТІ ГРОМАДИ

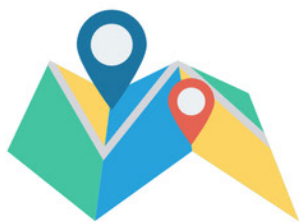
Староста не входить до виконкому ради громади за посадою, проте матиме широкий набір повноважень:

- матиме право на гарантований виступ на засіданнях виконкому з питань, що стосуються інтересів жителів старостинського округу
- сприятиме жителям старостинського округу у підготовці документів, що подаються у тому числі до відповідних органів виконавчої влади
- виконуватиме окремі завдання адміністратора ЦНАП
- братиме участь у підготовці пропозицій до проекту бюджету громади
- звітуватиме не лише перед радою громади, але й перед жителями старостинського округу

ВІДБІР КАНДИДАТУР СТАРОСТ

Голова громади буде зобов'язаний обговорювати з громадою всі кандидатури на посаду старости, тобто публічні консультації стануть обов'язковими

Ради громад затверджуватимуть Положення про старосту, прийматимуть рішення щодо дострокового припинення повноважень старости

ФОРМУВАННЯ СТАРОСТИНСЬКИХ ОКРУГІВ

Новостворені громади матимуть змогу створювати старостинські округи, до складу яких входять села, селища та міста, що не є адміністративним центром громади

Кількість населення старостинського округу - не менше 1500 осіб

ПОЄДНАННЯ ПОСАДИ СТАРОСТИ

Староста працюватиме у раді громади на постійній основі і не може суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, у тому числі на громадських засадах (за винятком викладацької, наукової та творчої у позаробочий час), займатися підприємницькою діяльністю, одержувати від цього прибуток

**Вашківецька
грумада (11160 осіб)**

- м.Вашківці;
- с.Волока;
- с.Бабіне;
- с.Карапчів;
- с.Вали;
- с.Замостя

СТАРОСТИ ВАШКІВЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ: ЩО НА ПОРЯДКУ ДЕННОМУ? (Вижницький район)

Бути старостою – це означає дбати про інтереси мешканців села, представляти їх у громаді, допомагати у розв’язанні соціальних та побутових питань, ефективно вирішувати всі проблеми місцевого значення тощо. «Буковинський вісник» на своїх сторінках продовжує ознайомлювати читачів із діяльністю старост. Сьогодні про свою роботу розповідають представники Вашківецької територіальної громади (Вижницький район).

ВІРСТА Василь Михайлович, староста села Замостя, Вашківецька територіальна громада

Василію Михайловичу, які питання потребують першочергового вирішення у населеному пункті. Що зроблено? Що планується зробити у перспективі?

Протягом останній двох років в селі Замості було зроблено багато корисних і важливих справ. Так, наприклад зроблено фасад та перекрито дах в Будинку культури, відремонтовано фасад і перекрито адмінбудівлю старостату, зроблено вуличне освітлення по вулицях Українська та Молодіжна. Окрім того, ми завершили розробку технічної документації на будівництво школи, зробили капітальний ремонт у двох групах Замостянського закладу дошкільної освіти, провели капремонт шкільного спортзалу, облаштували внутрішній туалет у корпусі початкової школи Замостянського закладу загальної середньої освіти. Також розчищено русло річки Бережниці по вулиці Луговій, проведено ремонт гравійних доріг по вулицях Федьковича та Українська.

Звісно, вистачає і проблем. Перша з них – це дороги, здебільшого гравійні та ґрунтові, які, особливо після зими, у поганому стані. Наступна проблема – це освітлення вулиць, оскільки ще не всі вони у нас освітлені і є

потреба й бажання це зробити. Потребує очищення русло річки Бережниці. Ще одна нагальна проблема – це будівництво школи. У школі навчається близько 300 дітей, приміщення старе, йому вже більше ста років, відповідно – погані умови, немає внутрішніх туалетів у старшій школі. Тому це теж одне з першочергових завдань.

В бюджеті на 2021 рік у нас закладені кошти на ремонт харчоблоку у закладі дошкільної освіти, ремонт ґрунтових і гравійних доріг, капремонт дороги по вулиці Головній та будівництво школи.

Оскільки бюджет у нас обмежений, зокрема у звязку з пандемією, будемо знаходити можливості залучати якісь додаткові ресурси, і вже так поступово щось буде вирішуватися.

Наскільки активними є місцеві мешканці?

Є різні категорії людей. Такі, які розуміють, що зараз є більша сила у місцевого самоврядування, розуміють, що уже частина тих коштів, яка раніше відходила до держави, зараз залишається на місці, але так само і розуміють, що якщо громада не дуже потужна і немає достатньо надходжень, то їй дуже важко. З кожним роком люди стають активніші, вони цікавляться діяльністю місцевої влади, знають свої права і дуже часто звертаються до міської ради, розуміють

роль та компетенції депутатів міської ради та голови, звертаються індивідуально, а також готують колективні звернення.

Чи обмінюєтеся досвідом з іншими старостами?

Спілкуюся більше зі старостами з нашої Вашківецької громади. Оскільки дехто з них вже має досвід роботи, для інших це теж нова посада. Часто зідзвонюємося, спілкуємося – це обов'язково, тому що багато чого є незрозумілим, невідомим. Так само спілкуємося і з іншими – здебільшого з тих сіл, які є сусідніми з громадою, адже у нас район невеликий – колишній Вижницький. Час від часу зустрічаємося, говоримо, обмінюємося досвідом.

ПЕТРУСЬ Віталій Григорович, староста сіл Каранчів, Бабине, Вали.

Віталію Григоровичу, скажіть, які питання потребують першочергового вирішення у підпорядкованому Вам населеному пункті?

Першочергове питання, яке стоїть зараз, особливо у весняний період, – це дороги місцевого значення. Окремі потребують капітального ремонту, окремі поточного, а на деяких взагалі сьогодні неможливо проїхати. Будемо збирати актив села, радитися, звертатися у міську раду – вирішуватимемо це питання спільними зусиллями.

Чи можете похвалитися якимись успіхами?

У нас створені вуличні комітети, які вже працюють: наймають приватний транспорт, купляють гравій, підсипають, ну і зараз, з весни, підключиться також міська рада.

Як створювалися вуличні комітети?

Десь спонтанно, десь за ініціативи громадян, десь з допомогою старостату – самоорганізовуємося, одним словом.

Люди зрозуміли, що таке місцеве самоврядування і яка їх роль у цьому?

Так.

З якими проблемами доводиться найчастіше зустрічатися?

Брак коштів – це головне. Є багато побутових звернень. Однозначної відповіді не можемо дати.

Ваші очікування від реформи?

Загалом оптимістично дивимося в майбутнє і сподіваємося на краще.

ПИГИЧКО Микола Георгійович, староста села Слобода-Банилів

Миколо Георгійовичу, які питання потребують першочергового вирішення у населеному пункті. Що зроблено? Що планується зробити у перспективі?

Розумієте, щоб планувати роботу, у мене як у старости таких повноважень немає. Перспективний план, приймається на сесії Вашківецької міської ради і вони уже планують все, що стосується соціально-економічного розвитку сіл – в мою компетенцію це вже не входить. А щодо питань, то капітального ремонту потребують комунальні дороги, потребує завершення розкопки річки Бережниця, що затоплювала населений пункт, потрібно продовжувати роботу над вуличним освітленням. Плануємо і хочемо зробити стадіон із штучним покриттям – то, напевно, вже будемо робити своїми силами, спільно з підприємцями. Планів багато, але зараз немає таких повноважень, які я мав, коли був сільським головою.

З якими ще проблемами доводиться зустрічатися?

На даний час як староста я змушений виконувати функції окремих працівників. У нас відбулося скорочення і, відповідно, багато обов'язків перейшло на мене. Серед повноважень, які передбачено законодавством, залишається робота з документами. Позитив у тому, що мене вже не стосуються фінансові питання села, питання заробітної плати моїх працівників, тому що це вже все вирішується у Вашківцях.

Яким бачите подальший розвиток реформи?

Я все життя намагався говорити правду і буду говорити правду. Я скажу так: я не маю нічого проти громади, нічого не маю відносно багатьох громад, які створені на даний час. Але мій погляд, все ж таки, це все зроблено трохи недосконало. По-перше, я вважаю, що кожне село повинне мати свого керівника, який має право вирішувати всі питання на своїй території, оскільки він найліпше цю територію знає. Має бути як не сесія, то хоча б виконком, місцеві люди повинні приймати рішення, що стосуються інфраструктури і також інших питань, які стосуються населеного пункту. А якщо брати громаду, то незважаючи на те, що ми доносимо до відома голови громади всі проблеми, він не може охопити кожне село і дбати про все. Добре, що у нас, наприклад, маленька громада і голова це все охопить. А якщо брати великі населені пункти, де об'єднані більше десяти сіл? На мій погляд, це неефективно.

І я ще раз повторюся, що у старост повноваження мають бути нормальні – такі, які

були у голів сільських рад, тоді вони були б, як то кажуть, газдами на своїй території і виконком чи сесія мали би право вирішувати питання, що стосуються цього населеного пункту. Адже питань є багато: земельні, інфраструктурні – а вирішувати їх ми повноважень таких не маємо.

Оскільки у нас вже є ця система, то варто було б, на мій погляд, внести зміни до закону про старост і наділити їх більшими повноваженнями, а також, можливо, створити при кожному населеному пункті виконкоми.

БАНАР
Світлана Михайлівна, староста села Шишківці (Вашковецька територіальна громада)

Світлано Михайлівно, які питання потребують першочергового вирішення у підпорядкованому Вам населеному пункті?

На сьогодні основне – це вирішення питання з харчоблоком у нашій школі і добудова чотирьох класів початкової школи, а також ремонт адмінприміщення сільської ради. Ще одне питання, яке потребує вирішення – це придбання стільців для відремонтованого будинку культури, воно у нас стоїть як першочергове. У дошкільному навчальному закладі потрібно закупити обладнання та інвентар

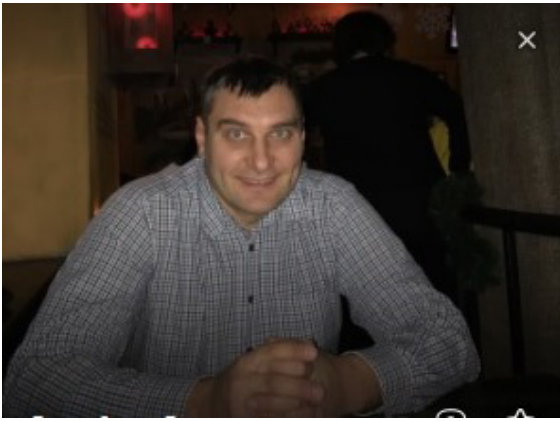
для кухні. На часі також ремонт приміщення ФАПУ в селі Струмок. Ще одна важлива ділянка роботи – ремонт доріг. А так загалом всі основні поточні питання вирішуємо.

З чим найчастіше звертаються мешканці?

Із земельними питаннями. Надання допомоги та роз'яснень у виготовленні документації на земельні ділянки, виділення земельних ділянок для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель та споруд для ведення особистого селянського господарства. Звертаються також з питаннями щодо надання допомоги при оформленні спадщини, питаннями соціального захисту: надання роз'яснень та допомоги у оформленні пільг, житлових субсидій, соціальних пенсій, допомог при народженні, а також соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Наскільки активними є місцеві мешканці?

Мешканці беруть активну участь у покращенні благоустрою території села.

ІВАН ЯНКО,

ГОЛОВА ВАШКОВЕЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ДНІСТРОВСЬКИЙ РАЙОН)

МЕШКАНЦІ НАШОЇ ГРОМАДИ НАДЗВИЧАЙНО ПРАЦЬОВИТІ

Вашковецька ОТГ була створена у 2015 році. Це порівняно невелика громада, в якій проживає 5643 жителі. До складу ОТГ входить чотири села: Вашківці, Шишківці, Струмок та Нова Слобода. Громада дуже специфічна: більша частина жителів – українці, менша – молдовани. Незважаючи на це, у нашій громаді немає протиріч у етнічному поділі. Шишковецькі хлопці женяться на Вашковецьких дівчатах, у побуті вони розмовляють молдавською мовою, діти вивчають українську.

Мешканці нашої громади надзвичайно працюючі. Не покладаючи рук, вони працюють над поліпшенням матеріально-побутових умов своїх сімей. Значна їх частина отримала в натурі свої земельні частки (паї). Приємно спостерігати за охайно обробленими земельними ділянками. У селі Вашківці багато жителів професійно вміють вирощувати саджанці фруктових дерев, декоративні кущі, а шишковецькі майстри-будівельники є неперевершеними в окрузі.

Ідучи на вибори із обрання сільського голови, я знав, що проблеми у громаді є, однак не міг подумати, що цих проблем так багато! Нам потрібно відновити вкрай розбиті дороги наших сіл. До речі, у Шишковецькій ЗОШ I-II ступенів учні вивчають автосправу, а у Вашковецькій ЗОШ плануємо вивчення тракторної справи. У даний час розпочато роботу із обліку земель резерву і запасу. До цього часу їх виділяли без укладання договорів оренди, в основному «своїм» людям. Правильне використання земель та відповідна плата певною мірою покращить бюджет ОТГ. До

речі, в цьому році він менший, ніж був у минулих роках.

За останній період зробили ремонт будинків культури сіл Вашківці та Шишківці, переобладнали шкільну котельню під тренажерний зал. Ніхто не сумнівається, що треба було це зробити. Однак, якби від 2000 до 2014 року проводилися зібрання (сходи) села, то сільчани більш активно підказували б владі, на які потреби необхідно витратити бюджетні кошти.

З основних питань, які потрібно вирішувати – це харчоблок, який розміщений у старій-престарій будівлі і не витримує ніякої критики, три класи навчаються у сільському будинку культури та дитячій установі. Тож чи не в першу чергу треба зробити добудову у Шишковецькій ЗОШ I-II ступенів. З боєм у серці вашківчан відгукується згадка про нашу сільську амбулаторію, де немає опалення, води, каналізації. Необлаштовані три-чотири палати для денного стаціонару, також потрібно облаштувати відомчі квартири для молодих лікарів – місця у приміщенні амбулаторії для цього достатньо.

Працівники-пайовики ВАТ «Маяк» передали на баланс Вашковецької сільської ради приміщення побутокмбінату села. Зробивши внутрішню реконструкцію, ми могли б збільшити чисельність дітей, які відвідують дитячу установу, не менше як на 50 осіб.

Для того, щоб вникнути в усі питання роботи Вашковецької ОТГ, я спілкуюся із керівниками сусідніх громад, вивчаю, як складати програми соціально-економічного розвитку села та інші питання.

СЕРГІЙ ГАКМАН,
*кандидат історичних наук,
 доцент, заступник директора
 Чернівецького регіонального центру
 перепідготовки та підвищення
 кваліфікації працівників органів
 державної влади, органів місцевого
 самоврядування, державних
 підприємств, установ та
 організацій*

БЛОКРИНИЦЬКА ТРАГЕДІЯ 1941 Р.: ПОГЛЯД ЧЕРЕЗ 80 РОКІВ

1 квітня цього року виповнюється 80 років від трагічних подій в урочищі Варниця біля села Біла Криниця, коли були розстріляні мешканці прикордонних сіл радянськими військовими. Багато років про ці події мовчали і тільки в останні роки перебудови та з

проголошення України незалежною державою деякі факти ставали відомими широкому загалу. В останні десятиліття щороку на місці трагедії організуються панахиди-реквієми за участі громадськості і посадовців.

Все ж зазначимо, що ця тема до сьогодні не є добре дослідженою. Як відомо, внаслідок загострення політичної ситуації в Європі наприкінці 30-х рр. та відомих радянсько-німецьких домовленостей серпня 1939 р. про розподіл сфер інтересів у Східній Європі, у червні 1940 р. радянське керівництво, використовуючи те, що Німеччина вела активні воєнні дії в Західній Європі, вирішило приєднати Бессарабію та Буковину. Опинившись у повній зовнішньополітичній ізоляції, Румунія була змушена погодитись з умовами евакуації територій Бессарабії та північної

частини Буковини, обумовленими радянськими ультимативними нотами. Приєднання Бессарабії та північної частини Буковини до СРСР у червні-липні 1940 р. можна вважати добре продуманою та підготовленою політико-дипломатичною акцією, реалізація якої відбулася завдяки застосуванню регулярних частин збройних сил. Ці території були приєднані до Радянського Союзу за правилами військового мистецтва (були використані всі складові воєнної операції: воєнна сила, локальний воєнний тиск, військова розвідка, служба агітації та

пропаганди), завдяки чому СРСР і досяг поставленої мети.

Внаслідок подій червня-липня 1940 р. Румунія втратила, а Радянський Союз отримав територію площею 50762 км. та більше 3 млн. 776 тис. громадян, з яких 53,49 % румунів, 10,34 % росіян, 15,50 % українців-русинів, 7,27 % євреїв, 4,9 % болгар, 3,31 % німців та ін.

2 серпня 1940 р. VII сесія Верховної Ради СРСР прийняла закони «Про утворення Союзної Молдавської Радянської Республіки» та «Про включення північної частини Буковини, Хотинського, Аккерманського та Ізмаїльського повітів до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки», чим і завершився останній етап зміни державної приналежності цих територій.

Люди, які проживали тут, несподівано опинилися в іншій країні, їх «зверху» позбавили власного громадянства і нав'язали радянське. Безумовно, не всі були готові з цим змиритися. Етнічні румуни, і не тільки вони, не знаючи мови, лякаючись нових більшовицьких порядків, намагалися повернутися до своєї країни (в Україні, після анексії Криму та відторгнення частини територій Донецької та Луганської областей, яка викликала цілі потоки внутрішньо переміщених осіб, стає більш зрозумілим стан, в якому опинилися люди після зміни кордону). Відповідно до радянських офіційних даних тільки через ділянку кордону, що охоронялась 97-м прикордонним загonom, з Глибоцького, Герцаївського, Путильського та Сторожинецького районів нелегально перетнула кордон 471 особа. З більш віддалених від кордону районів Чернівецької області (Вашковецького, Заставнівського, Новоселицького та Садгорського) через радянсько-румунський кордон перейшли 628 осіб. 1 січня 1941 р. 97-й прикордонний загін склав список, куди увійшли 1085 осіб, які втекли через кордон або які планували туди втекти (інший список від 7 грудня 1940 р. налічував 1294 людини). Радянська влада ставилася до подібних переходів насторожено, розцінюючи осіб, які перейшли кордон, як потенційних шпигунів Румунії напередодні

майбутньої війни. Відповідно до аналізу українських дослідників за перший рік після зміни кордонів близько 7 тисяч осіб намагалися репатріюватися в Румунію. Такі спроби відбувалися в різних населених пунктах.

Зокрема, 15 (за російськими даними – 19) листопада 1940 р. 40 сімей загальною кількістю 105 осіб, з с. Сучевень (Широка Поляна) намагалися репатріюватися. Внаслідок зіткнення з радянськими прикордонниками три особи було вбито, п'ять осіб – поранено, дві особи потрапили до рук радянських військових, іншим вдалось добратися до м. Редеуць, Румунія. Проте усі родичі тих 105 осіб були депортовані до Сибіру.

В січні 1941 р. мешканці сіл Магала, Остриця і Гореча здійснили досить вдалу спробу перетину румунського кордону. 6 лютого 1941 р. група осіб з Магали, Острицького куту, Буди, Ширівців, Горечі Урбану та Остриці, які склали разом близько 500 чоловік, намагалися репатріюватися до Румунії. Біля села Лунка (недалеко від Герци) в ніч з 6 на 7 лютого 1941 року їх зустріли кулеметним вогнем. Було вбито більше трьох чвертей з них, зокрема і організаторів цієї акції Н.Мертікар, Н.Ніка та Н.Ісак. Вдалося перетнути кордон до Румунії лише 57 особам. 44 особи були схоплені радянськими військами. Згодом, 12 квітня 1941 р., вони були засуджені: 12 – до вищої міри покарання, 32 – до 10-річного ув'язнення та 5-річного позбавлення громадянських прав. Члени їх сімей були проголошені «ворогами народу» і депортовані до Сибіру.

І все ж однією з найбільш чорних сторінок історії Буковини слід вважати масовий розстріл мирного населення в урочищі Варниця с. Біла Криниця.

Зазначимо, що у березні 1941 р. в селах Глибоцького та Сторожинецького районів, розташованих уздовж річки Серет, представники радянського НКВС поширили чутки про те, що 1 квітня радянсько-румунський кордон буде відкрито і можна буде репатріюватися до Румунії. Повіривши в інформацію радянських силовиків, 1 квітня 1941 року сформувалася колона, яка, за оцінками різних свідчень,

налічувала близько 3 тис. осіб: чоловіки, жінки, літні люди і діти. З хрестами, іконами та хоругвами в руках вони попрямували до Глибоцького райвиконкому по дозвіл на перетин кордону. Їм пояснили, що райвиконком не має повноважень щодо видачі дозволу для переходу в сусідню країну. Після остаточної відмови дати дозвіл на виїзд у Румунію мешканці прикордонних сіл Верхні і Нижні Петрівці, Купки, Сучевень (Широка Поляна), Просіки, Карапчева рушили в напрямку нового кордону. В урочищі Варниця, неподалік села Біла Криниця, приблизно за 3 км від румунського кордону, їх зустріли кулеметним вогнем радянські прикордонники. Тих, що тікали, доганяли, били, стріляли в них. Вбиті і поранені були перенесені до виритих ям, де вони були поховані, за деякими свідченнями – деякі ще живі. Кілька вцілілих було заарештовано Глибоцьким НКВС, але, врешті-решт, після жахливих катувань деякі померли в тюрмах, деякі були засуджені до різних термінів ув'язнення, деяких, за свідченнями місцевого населення, заживо закопали на місцевому єврейському кладовищі

Точної кількості людей, убитих під час цієї операції, назвати неможливо, окремі дані свідчать, що не більше 44 людей загинули при спробі перетину кордону, інші документи, складені на підставі свідчень місцевих мешканців, говорять про те, що від 200 до 2000 осіб жертв було розстріляно, розрубано шаблями або навіть кинуто живими в братські могили. Румунський професор Ауреліан Керунту пише: «стосовно кількості померлих, документальні джерела КДБ говорять лише про 20 вбитих, що є далеким від реальності», додаючи, що кількість смертей була перебільшена до 7 або навіть 15 тисяч. Проте історик готовий «підписатися» під «цифрами документу Спецслужб», знайденого ним у Національних архівах Бухаресту, «де згадується 200 загиблих та 500 поранених. До них слід додати сотні людей, які були засуджені та депортовані внаслідок цих подій». Більшість загиблих під час цих подій – етнічні румуни, проте серед них було до-

сити багато і українців.

Слід сказати, що політичні репресії на територіях Бессарабії та північної частини Буковини на початковому етапі Другої світової війни набули велетенських масштабів. Історики наводять цифри від 67 до 89,5 тис. осіб. Тільки між 10-13 червня 1941 р. в північній частині Буковини 924 осіб були інтерновані в концтабори в Комі АССР та близько 5 тис. членів їх сімей були депортовані до Сибіру та до Казахстану.

У нас до цього часу немає точних даних ні щодо розстрілів мирного населення при спробах репатріюватися до Румунії, ні щодо кількості депортованих членів їх сімей. Різним є ставлення істориків і політиків різних країн. П'ять років тому, під час відзначення 75-х роковин трагедії, євродепутати від Румунії організували в Брюсселі, в Європарламенті, фотовиставку під назвою «Різанина у Білій Криниці. 75 років – прихована сторінка історії». Організатори виставки назвали трагедію біля Білої Криниці «Катинню Румунії».

Близькою є позиція українських істориків, які все ж акцентують свою увагу не на етнічний склад жертв, а на безкарність дій тоталітарного режиму щодо власного населення (хоча є деякі спроби перенести відповідальність на румунські спецслужби того періоду). Організуються круглі столи за участі науковців як з України, так і з Румунії.

Московські ж історики всіляко применшують масштаби цього злочину НКВС СРСР, називаючи саму подію нейтрально: «Інцидент у Фінтина-Альбе».

На наш погляд, і Україна, і Румунія, керуючись принципом пріоритету загальнолюдських цінностей, права і моралі, мають проявити політичну волю, створивши спільну комісію за участі науковців і експертів для різнобічного вивчення цих подій. Робота комісії дасть можливість не тільки, нарешті, дізнатися правду про ці події, а й зробить потужний внесок для укріплення поваги та довіри між двома європейськими сусідами.

Історія ідей і концепцій державної влади та публічного управління в Україні:

ВИННИЧЕНКО ВОЛОДИМИР КИРИЛОВИЧ (1880 – 1951)

В. Винниченко народився 28 липня 1880 р. на хуторі Веселий Кут Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (нині село Григорівна Новоукраїнського району Кіровоградської обл.) в селянській родині. Після закінчення місцевої школи з семи років навчався у початковій школі.

Потім батьки, зваживши на пораду вчительки, при матеріальній підтримці брата по матері А. Павленка, робітника-складальника в повітовій друкарні, посилають кмітливого хлопця до Єлисаветградської гімназії в липні 1899 р., перед закінченням останнього, восьмого, класу виключає його з гімназії, прикриваючись несплатою грошей за навчання. Склав іспит на атестат зрілості в Золотопільській гімназії і 1901 р. вступив на юридичний факультет Київського університету. 4 лютого 1902 р., за участь у діяльності Революційної української партії (РУП) та в політичній пропаганді В. Винниченка заарештовують і кидають до Лук'янівської в'язниці та виключають з університету. Восени того ж року В. Винниченка забрали на військову службу до 5-го

саперного батальйону, що таборував у Києві. 1 лютого 1903 р. він втік з батальйону та невдовзі був заарештований. 1904 р. В. Винниченка, звільненого за амністією, переводять із в'язниці до дисциплінарного батальйону. Однак після двох місяців солдатської служби в російській армії він знову втікає за кордон. Революція 1905 р. в Росії підштовхнула В. Винниченка до нелегального повернення в Україну.

1905 р. він став членом лівої частини

УСДРП, реорганізованої з РУП. Знову заарештований, ув'язнений до одиночки, а згодом відправлений до штрафного батальйону. Після чергового арешту втік за кордон (перебував на положенні політичного емігранта в Австрії, Швейцарії, Франції), звідки декілька разів приїздив на батьківщину. Наприкінці 1906 р. його втретє заарештовують і після тривалого розслідування знову запротокують до Лук'янівської в'язниці. Після Лютневої революції в Росії В. Винниченко виходить з підпілля і разом з М. Грушевським приїздить до Києва, щоб бути в центрі українських подій, береться за створення «Робітничої газети» – центрального друкованого органу УСДРП. Він як лідер партії очолює перший уряд Української Народної Республіки – Генеральний секретаріат Центральної Ради – і призначається генеральним секретарем внутрішніх справ. Свої обов'язки прем'єра він склав через три дні після проголошення Четвертим Універсалом (12 січня 1918 р.) самостійності України. 9 лютого 1918 р. вий під чужим прізвищем разом з дружиною виїжджає на південь, до Бердянська. Під час німецької окупації і гетьманського перевороту в квітні 1918 р. В. Винниченко переховується на Канівщині. У жовтні 1918 р. з ним зустрівся П. Скоропадський. Між ними відбулася тривала розмова, що стосувалася державності України, але в цьому питанні вони не дійшли згоди. Тоді В. Винниченко, звільнений з-під домашнього арешту, розпочав підготовку до повалення гетьманського режиму. В ніч на 14 листопада на таємному засіданні керівництва

українських політичних партій створено верховний орган відновлюваної УНР – Директорію на чолі з В. Винниченком, яка внаслідок повстання прийшла до влади. На початку 1919 р. Винниченко все ж порвав з Директорією і виїхав за кордон. 24 травня 1920 р. він (за дозволом В. Леніна) разом з дружиною повертається до радянської Росії і потрапляє у вир політичного життя. 8 вересня 1920 р. Винниченко призначений заступником Голови Ради Народних Комісарів та народним комісаром закордонних справ Української СРР і введений до складу членів КП(б)У. 23 вересня 1920 р. В. Винниченко на завжди залишив Україну. У вересні 1921 він очолив новостворений комітет допомоги українському студентству в Берліні.

У вересні 1933 р. він пише відкритого листа до політбюро ЦК КП(б)У, в якому звинувачує Й. Сталіна та його поплічника на Україні П. Постишева в терорі проти українського народу, й реставрації імперії, ще страшнішої за царську Росію. В роки війни, під час окупації Франції (з 1925 р. Винниченко жив у Парижі, а з 1934 р. до кінця своїх днів у містечку Мужен поблизу Канн, він рішуче відхилив пропозицію гітлерівців співпрацювати з ними, за що його кинуто в концтабір. Помер 6 березня 1951 р. Помер Володимир Винниченко 6 березня 1951р. у французькому місті Мужен.

Світоглядні позиції В. Винниченка виявилися суголосними демократичному спрямуванню суспільно-політичних доктрин свого часу. Усе своє життя В. Винниченко прагнув поєднати проблеми соціального і національного визволення українства, що й зумовило сутність теоретичних шукань і еволюцію, у бік полівіння, його поглядів. – Політичні позиції В. Винниченка слід визнати за переважно реалістичні, хоч і небездоганні, не позбавлені певних прорахунків і недоліків. – Практична реалізація революційної стратегії і планів державотворення, мабуть, найслабше місце В. Винниченка-політика, однак саме він ви-

явився причетним до найважливіших, доленосних, визначальних, початкових рішень і кроків у повномасштабному, різнобічному відродженні нації, справляв визначальний вплив на процеси прогресивного поступу народу України на переломному історичному рубежі. І. Лисяк-Рудницький, оцінюючи суспільно-політичний світогляд В. Винниченка, вважав, що суть винниченкової соціально-економічної концепції можна визначити швидше її негативними, ніж позитивними цілями, оскільки він відкидав капіталізм як суспільний лад, в якому бачив явне втілення соціальної несправедливості.

В. Винниченко визначив державність як “комплекс тих інститутів економіки, політики, культури, які діють на території, населеній національним колективом, які зв’язують його в компактну цілісність, які забезпечують його розвиток у сучасному і майбутньому”. Так, у політично-публіцистичному трактаті “Відродження нації” усебічно, але дещо суб’єктивно й емоційно проаналізовано події в Україні 1917 – 1919 рр. В. Винниченко намагаючись дати відповідь на запитання щодо причин поразки української національної революції 1917 – 1920 рр., висунув власну концепцію листопадового повстання 1918 р., яке він розглядав як національну селянську робітничу революцію. В. Винниченко пропонував “прийняття системи радянської влади на Україні”, що означало спробу поєднання соціально-економічних чинників з національно-політичними та могло сприяти приєднанню до національної революції пролетаріату міста і села. Можливо, вважав він, такий крок позбавив би більшовиків можливості «виступити проти нас і прагнути до захоплення влади». Це поставило б українську державницьку ідею в рівні умови боротьби з «руською ідеєю на Україні».

У «Заповіті борцям за визволення» В. Винниченко розкриває складну і тривалу еволюцію своїх поглядів на засоби і методи боротьби за політичну незалежність

України. Він прагне обґрунтувати нову роль українського народу в цивілізованому світі, якщо українці будуть виходити з примау загальнолюдських цінностей: «Ті люди, які звать себе Національно-Демократичним Центром, «легітимними» спадкоємцями традицій української Революції і носіями її «Скрижалів», не мають на те ніякого права, ні національно-політичного, ні юридичного, ні морального». В. Винниченко вважав, що потрібно відмовитися від претензій на «урядування», припинити чвари та суперечки в емігрантських колах: «Треба чесно, одверто сказати собі й усьому світові, – пише він, – що українська еміграція є тільки невеличка частинка нації, що вона претендує не на командування нацією, не на кидання їй своїх урядів, «конституції», «законів», а бажає бути тільки допомогою їй у боротьбі за її визволення, бажає творити тут на чужині кадри, які мають стати в пригоді батьківщині, коли вона скине ярмо поневолення, а так само бажає творити серед інших народів опінію, сприятливу для української державності». Він цілком слушно вважав, що незалежність України потрібно творити в Україні, тобто, зосередити увагу на боротьбі за визволення України від сталінської диктатури, а не поза її межами. Що ж до організації політичної влади у майбутній державі, то В. Винниченко був категоричним, наголошуючи, що для демократичної самостійності України потрібне цілковите радикальне знищення всякого національного і політичного поневолення.

Основний мотив великого патріота, гуманіста і демократа був незмінний – він не може бути причетним до інститутів влади, якщо вони не відповідають корінним народним інтересам, можуть зашкодити їм. І якщо для реалізації тих же інтересів потрібно відмовитися від найвищої влади – він не лише готовий на це, а й незмінно, без будь-яких вагань робить такі відповідальні, хочеться сказати – такі повчальні кроки. Отже, ставлячи розв'язання українського питання

революційними засобами на перше місце, він відсував всі інші проблеми на другий план.

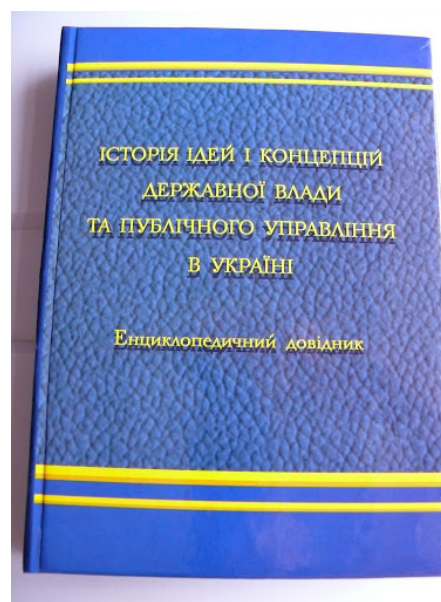
Основні праці: Володимир Винниченко. Відродження нації (Історія української революції: марець 1917 р. – грудень 1919 р.). – Книга Роду, 2008. – 797 с.; Винниченко В.К. Заповіт борцям за визволення. – К.: Криниця, 1991. – 128 с.

Джерела: Солдатенко В.Ф. Володимир Винниченко: на перехресті соціальних і національних прагнень. – К.: Світогляд, 2005. – 324 с.;

В.К. Винниченко (1880 – 1951): Бібліографічний покажчик. – Х., 1995;

Верстюк В., Осташко Т. Діячі Української Центральної Ради: біографічний довідник. – К., 1998. – 254 с.; Громадсько-політична діяльність Володимира Винниченка (до 125-річчя від дня народження) / Збірник статей. – К.: ІПіЕНД, 2006, – 280 с.; Кичигіна Н. Політична концепція В. Винниченка // Трибуна. – 1994. – № 9 – 10. – С. 27 – 28; Лисяк-Рудницький І. Суспільно-політичний світогляд Володимира Винниченка // Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. В 2 т. Том 2./ Пер. з англ.. М. Бадік, У. Гавришків, Я. Грицака, А. Дешиці, Г. Киван, Е. Панкєєвої. – К.: Основи, 1994. – С. 95 – 112.

Н. Ю. Ротар

Запорука розвитку і успіху громад – активні громадяни, які не бояться брати на себе відповідальність і завдяки наполегливій праці змінюють світ навколо.

АНТОНІНА СКИДАН, ГОЛОВА УСТЬ-ПУТИЛЬСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ЗЛАГОДА»

НЕ БОЯТИСЯ РИЗИКУВАТИ

Розкажіть, будь ласка, про свою діяльність, як і коли почали нею займатися?

А.С.: Моя активна громадська діяльність почалася у 2008 році, коли в Україні активно впроваджувався проект ЄС ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» – тоді обов'язковою умовою участі у ньому було створення громадської організації. І за сприяння Товариства Український Народний Дім у Чернівцях (тоді координаторами цього проекту працювали Ігор Баб'юк і Володимир Старик) було проведено таку ознайомчу зустріч з жителями нашого села – громади тоді ще не було – і було запропоновано створити громадську організацію, яка б взяла участь у цьому проекті. За результатами аналізу соціально-економічного розвитку громади було визначено п'ять пріоритетних проблем, однією з яких було покращення умов навчання і виховання дітей у закладі дошкільної освіти, який я на той час очолювала. Односельці обрали мене головою ініціативної групи зі створення громадської організації і почалася робота із формування нормативно-правових актів, статуту, реєстрації громадської організації і таке інше. Ми почали вчитися писати проектні заявки і освоювати ази проектного менеджменту. І ознайомлюючись із методологією, набуваючи практичних навичок написання заявки, основ реалізації проекту, ми настільки зацікавилися, настільки затягнула нас ця робота, що ми і далі продовжили нею займатися.

Як Вам вдається поєднувати активну громадську діяльність з керуванням дошкільним закладом?

А.С.: Мабуть не помилюся, якщо скажу, що участь у роботі громадської організації ніяким чином не заважає виконанню моїх прямих функціональних обов'язків. Свідченням тому є те, що з 2010 року наш заклад дошкільної освіти є флагманом освіти і науки України. Садочок є багаторазовим лауреатом міжнародних і всеукраїнських виставок «Інноватика в сучасній освіті», «Сучасні заклади освіти в Україні» та був нагороджений золотими і срібними медалями у різних номінаціях. Ну і як результат скажу, що робота моя на педагогічній ниві і на посаді керівника закладу була оцінена і Указом Президента України – у 2015 році мені було присвоєно звання Заслуженого працівника освіти. Це говорить про те, що справляюся зі своїми обов'язками добре. А громадська організація навіть допомагає у цьому, тому що я завжди відкрита до різного роду навчань і, перебуваючи у межах реалізації різних проектів в тих чи інших куточках України, в першу чергу завжди звертаю увагу на роботу закладів освіти, на діяльність дошкільного підрозділу. Будь-який чужий досвід, чужий успіх, він є таким стимулом, поштовхом для власного розвитку, і в будь-якому дошкільному закладі є ті зерна передового досвіду, які можна адаптувати до своїх умов, використати грамотно у своїй

педагогічній діяльності, тому ця громадська активність мені тільки допомагає в основній роботі.

Як Вам вдається поєднувати активну громадську діяльність з керуванням дошкільним закладом?

А.С.: Мабуть не помилюся, якщо скажу, що участь у роботі громадської організації ніяким чином не заважає виконанню моїх прямих функціональних обов'язків. Свідченням тому є те, що з 2010 року наш заклад дошкільної освіти є флагманом освіти і науки України. Садочок є багаторазовим лауреатом міжнародних і всеукраїнських виставок «Інноватика в сучасній освіті», «Сучасні заклади освіти в Україні» та був нагороджений золотими і срібними медалями у різних номінаціях. Ну і як результат скажу, що робота моя на педагогічній ниві і на посаді керівника закладу була оцінена і Указом Президента України – у 2015 році мені було присвоєно звання Заслуженого працівника освіти. Це говорить про те, що справляюся зі своїми обов'язками добре. А громадська організація навіть допомагає у цьому, тому що я завжди відкрита до різного роду навчань і, перебуваючи у межах реалізації різних проєктів в тих чи інших куточках України, в першу чергу завжди звертаю увагу на роботу закладів освіти, на діяльність дошкільного підрозділу. Будь-який чужий досвід, чужий успіх, він є таким стимулом, поштовхом для власного розвитку, і в будь-якому дошкільному закладі є ті зерна передового досвіду, які можна адаптувати до своїх умов, використати грамотно у своїй педагогічній діяльності, тому ця громадська активність мені тільки допомагає в основній роботі.

Крім тих знань, що Ви отримали від поїздок, напевно, якісь проєкти реалізовувалися і для садочка теж?

А.С.: Досвід роботи над першим проєктом був дуже важливий, тому що практично були здобуті знання написання самих заявок і освоєно шляхи його реалізації, але

оскільки грант був не досить великий, тих грошей вистачило лише на капітальний ремонт приміщення садка. Це була маленька сільська хата, в якій функціонувала одна група і, звичайно, там не було таких умов, яких вимагає сьогоднішній день. Тому було написано ще одну проєктну заявку на другу фазу проєкту ЄС ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», у 2012 році ми на конкурсних умовах стали переможцями цього етапу, а пізніше виграли ще третій транш цього проєкту. Загалом ми отримали три гранти проєкту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», за рахунок чого нам вдалося добудувати приміщення, спорудити другий поверх і освоїти загалом десь 500 тисяч гривень на цю будівлю. У закладі дошкільної освіти були зроблені дуже комфортні умови.

Крім того, був оголошений конкурс міжнародного фонду «Відродження» з максимальним грантом 60 тисяч і ми, вже маючи попередній досвід, подали проєктну заявку на облаштування внутрішніх вбиралень і заміну системи водопостачання й каналізації. У цьому конкурсі ми виграли максимальний грант – 60 тисяч гривень, і зробили ці роботи. Ось таких чотири великих проєкти – це крім освітніх.

Як ставляться у вашій громаді до громадських діячів?

А.С.: Я скажу по-філософськи: хороші і розумні бачать хороше і розумне, а інші – щось своє. Сказати, що позитивне ставлення у всіх – складно: це треба моніторити, вивчати думку людей. Загалом люди, з якими спілкуюся – а це односельчани, люди з сусідніх населених пунктів, громад, які постворювалися пізніше – всі оцінюють дуже позитивно, тому що на рахунку нашої громадської організації є не тільки ці великі міжнародні проєкти чи конкурси – ми беремо активну участь у різного роду соціальних проєктах, які мають локальний характер. Так, зокрема, можу відзначити, що дуже успішною була участь у благодійній акції

«Великодній кошик для малозабезпечених сімей і для людей з інвалідністю». Ми її провели спільно з молодіжною громадською організацією «Усть-Путильська успішна молодь». Також наша громадська організація долучилася до ремонту підвісного мосту урочища Юрки, коли люди виявили ініціативу і вирішили побудувати цей міст. Це було на умовах фінансових внесків самих жителів громади і громадська організація пропонує їм дві тисячі гривень.

Крім того, ми звернулися до сільського голови з ініціативою облаштування площі пам'яті героя АТО Олександра Чигрина, який був жителем нашого села і загинув під час бойових дій. Два роки тому ми почали активно облаштовувати цю площу, громадська організація закупила насамперед п'ятнадцять саджанців колоновидної туї, і ці туї були передані випускникам 2019 року Усть-Путильської загальноосвітньої школи, які висадили алею. Потім спільно з громадською організацією «Усть-Путильська успішна молодь» ми провели вільну Wi-Fi-зону на площі, щоб люди, які не мають доступу до мережі, могли прийти, покористуватися інтернетом, і це для багатьох стало принагідним. Минулого року ми активно працювали над озелененням площі, розбиванням квітників, закупівлею саджанців тощо.

2020 рік був для нас сприятливим, громадська організація стала переможцем двох конкурсів, один з яких – це конкурс локальних місцевих ініціатив, який був оголошений Українським Народним Домом міста Чернівці, із проектною заявкою «Підтримка вразливих груп населення в умовах пандемії-2019». У рамках цього конкурсу нам вдалося за підтримки УНД і шведських партнерів облаштувати соціально-культурний простір громади для людей з інвалідністю та інших людей, які можуть отримувати там різного роду послуги. Іншим конкурсом, який ми виграли, був проект «Єврорегіон Карпати-Україна» – це конкурс на створення тури-

стичного кластеру, і в рамках цього проекту ми виготовили лавки для сидіння, які навесні будуть розміщені на тих туристичних локаціях, які є в громаді, частину буде розміщено на площі пам'яті героя АТО Сашка Чигрина. Також виготовили туристичні знаки і вказівники, створили 14 туристичних маршрутів, які зараз упорядковуються у каталог туристичних маршрутів громади, працюємо над виготовленням фільму про туристичну привабливість громади і створили сайт «Усть-Путильська територіальна громада туристична».

З чого варто починати тим людям, які задумуються над громадським активізмом? Який перший крок, на Вашу думку, потрібно зробити?

А.С.: Життя людини – це доля людини. Одні плывуть за течією обставин, а інші ідуть усупереч своїй долі. Тому, перш за все – ніколи не боятися ризикувати. Насамперед треба ідентифікувати ту проблему, яка потребує вирішення, і мати чітко поставлену перед собою мету. Якщо є мета, то людина обов'язково дійде до її досягнення, незалежно від перешкод, які стоятимуть на шляху. Бо якщо людина не бачить, куди вона йде, то будь-який шлях її до успіху не доведе. Для того, щоб кудись рухатися, треба знати, чого хочемо досягти, яких змін, яким способом, бути цілеспрямованим, ну і, звичайно, жертвувати своїм часом. Вирішення будь-яких проблем не буває без перешкод. Є різні чинники, які можуть впливати на різних ступенях досягнення мети, але якщо людина чітко бачить перспективи, куди вона йде, вона визначила мету, визначила шляхи вирішення, то вона досягне успіху. Тобто не боятися і вміти ризикувати.

Мабуть, громадську діяльність можна якось чином порівняти з підприємницькою – теж потрібно докладати багато зусиль і зустрічатися з постійними ризиками.

Це таке відчуття, яке неможливо порівняти ні з яким прибутком. Про прибуток може

йти мова тоді, коли треба заробити якісь гроші, і воно буде пропорційно залежати від обсягу виконаних робіт. Скажімо, щоб заробити якусь суму коштів, треба, умовно кажучи, розвантажити один вагон, якщо розвантажити три, то коштів буде у три рази більше. Тут не йде мова про якусь вигоду, а більше про моральне задоволення, заохочення, яке отримує людина від того, що вона комусь зробила добре, що хтось задоволений результатом її роботи, що вона змогла стати комусь корисною – чи це в плані вирішення якоїсь проблеми, чи допомоги порадою, чи створення робочого місця для людини, яка не могла самореалізуватися. Це ні з чим неможливо порівняти, бо справжній успіх визначається тим, що людина розуміє, що вона може зробити щось у своєму житті, що вона усвідомлює свою значимість, може бути корисною людям, а не тільки собі і своїм ближнім.

Чи варто громадським активістам вчитися?

А.С.: Це не те що важливо – це необхідно,

тому що будь-які так звані «м'які» проекти (пов'язані з навчанням – авт.), вони, як б сказала, навіть важливіші за «тверді» (інфраструктурні – авт.), бо якщо людина не має певних знань, то вона ніколи не досягне успіху і не зможе, навіть якщо виграє проект, успішно його реалізувати. Тому навчання, які проводяться у рамках «м'яких» проектів, оці навчальні візити, вони дають не тільки знання – вони дають обмін досвідом, вони дають нові зустрічі, нове спілкування. Я, наприклад, щаслива, що на сьогодні за останні роки мала можливість об'їздити майже всю Україну від Закарпаття, Ужгорода, до Запоріжжя. І дуже приємно, коли можеш спілкуватися з людьми з різних куточків України. І проблеми, як правило, вони одні й ті самі, тільки люди по-різному знаходять шляхи вирішення. І коли спілкуєшся з людьми, обмінюєшся досвідом, навіть допомагаєш їм – отримуєш велике задоволення, і саме це спілкування воно дуже корисне в плані і професійного зростання.

ДМИТРО ГЛОБАК –

**ДИРЕКТОР ГЛИБОЦЬКОГО ЛІЦЕУ,
ДЕПУТАТ СЕЛИЩНОЇ РАДИ,
ГРОМАДСЬКИЙ АКТИВІСТ**

ХОЧУ БУТИ КОРИСНИМ НЕ ЛИШЕ ДЛЯ СЕБЕ, А Й ДЛЯ ІНШИХ ЛЮДЕЙ ТЕЖ

Пане Дмитре, розкажіть, будь ласка, про себе.

Д.Г.: Я корінний мешканець Глибоцького району. Все своє життя, крім студентських років, проживав у селищі міського типу Глибока: тут я навчався, тут працював і до сьогодні працюю як у державній сфері, так і у громадському секторі. Наша громадська

організація, що має назву «Простір розвитку громад», була заснована у 2018 році. На сьогодні вже маємо три реалізовані проекти, пишаємося цим і сподіваємося, що вони стануть у нагоді всім жителям нашої громади.

Чому люди приходять до громадської діяльності і чому Ви стали займатися нею? Яка у Вас була мотивація?

Д.Г.: У певний період я дуже кардинально змінив свій життєвий вектор. Понад десять років я був приватним підприємцем і займався бізнесом, потім в один прекрасний момент знову почав працювати у галузі освіти і одночасно, будучи на керівній посаді, мені стало цікаво, яким чином можна не залежати від державного фінансування, від державних коштів, і здійснювати якісь реальні справи.

Проект, який Ви виграли, був не перший і навіть не другий з тих, які подавали. Невже у Вас вистачило терпіння для того, щоб далі продовжувати цю роботу?

Д.Г.: На той момент, коли я почав працювати у цій сфері, дуже важко було отримати якісь знання і здобути інформацію, яким чином покращувати самого себе, щоб мати позитивні результати. Шлях, який я обрав – це досвід, отриманий за рахунок практичних навичок під час роботи у кожному наступному проекті. Дійсно, один із перших проектів, який вдалося реалізувати, насправді був десь сьомий або восьмий за рахунком, але це нормально. Починали ми із проектів складних, із галузі енергозбереження, але потім я перейшов на ряд освітніх проектів, починав з простіших, щоб накопичувати багаж практичних навичок.

У проектах велику частину доводиться робити через власну ініціативу, і навіть безоплатно. Як Вам вдається залучати людей до такої діяльності?

Д.Г.: Коли я був молодий, я полюбляв займатися спортом, любив народний танець. А в подальшому у мене змінилися пріоритети і хобі. І одним з таких хобі стало написання проектних заявок і підготовка якихось проектів. А щодо людей... Ви знаєте, кожного дня нас оточує багато, гарних, розумних позитивних людей, їм тільки потрібно донести, пояснити, що вони можуть долучатися до зовсім нової для них сфери діяльності, яка може бути цікава. І таким чином я під кожен проект постійно підбираю нову команду, яка працює і в кожному наступному проекті.

Є теорія, що громадською діяльністю займаються з двох причин: або вигорають на своїй роботі і шукають іншу атмосферу, або навпаки: люди стають самодостатніми і просто хочуть допомогти іншим. Ви до якої категорії належите?

Д.Г.: Мабуть, це буде фраза «я хочу бути корисним не лише для себе, а й для інших людей теж».

Як Вам вдається поєднувати всю свою роботу?

Д.Г.: Робота депутата для мене не нова, я розпочав ще у 2010 році як депутат районної ради, потім у зв'язку із початком процесу децентралізації, який, до речі, мені дуже сподобався, я мав можливість балотуватися у депутати об'єднаної територіальної громади. Радий, що мене знову підтримали виборці, зараз продовжую працювати вже з потужною командою, яка прийшла до селищної громади, і надіюся, що плани, вектори, перспективи і завдання, які ми запланували як депутати, будуть виконані.

Директором ліцею я був призначений у 2011 році, тобто вже десятий рік працюю на цій посаді. Хочу сказати, що у нас дуже потужний і солідний колектив, адміністрація навчального закладу, гарні учні, розумні і мудрі батьки. І це дає можливість працювати на високому рівні. Наш навчальний заклад за результатами минулорічного ЗНО (2019-2020 н.р.) посів 361 місце у загальнодержавному рейтингу. Зокрема ліцей серед 100 кращих шкіл за результатами ЗНО з географії (67 місце). В обласному рейтингу ЗНО (без закладів освіти м. Чернівці) – 4 місце, враховуючи всі заклади Чернівецької області – 10 позиція. Це все завдяки злагожденій роботі колективу, адміністрації, батьків і учнів.

Зазвичай люди пасивні до громадської діяльності, більше того, в громаді завжди є хтось такий, який постійно проти, завжди критикує. Скажіть, як Ви реагуєте на критику і взагалі яке ставлення в Глибоці до громадських активістів з боку влади, мешканців, бізнесу?

Д.Г.: Я, мабуть, трохи продовжу відповідь на одне з попередніх питань, а потім перейду до цього. На перших зборах нашої громадської організації було близько 80 осіб. Вони делегували мені повноваження стати головою цієї громадської організації. Я думаю, що це доста почесна місія. Крім того, на цих зборах було одночасно призначено й інших керівні посади – і заступник голови, і головний бухгалтер. Хочу сказати, що ці люди дуже активні в громаді – Сергій Орас і Анатолій Тимофій, вони працюють у громадській організації безоплатно і залучають, якщо потрібно, інших людей певного фаху і напрямку. Наступне – це щодо хорошої і негативної критики. Хочу сказати, я колись дуже серйозно це сприймав. І якщо була хоча б одна людина, незадоволена певним рішенням, процесом або кінцевим результатом, сприймалося це дуже гостро. Але після участі у різних тренінгах і навчаннях, я зрозумів, що є певне градування щодо різних типів проектів, і коли місцеве населення або проти, або незгідне, то, відповідно, приймаються певні рішення: або критика взагалі не береться до уваги, або проводиться відповідна інформаційна акція, щоб люди знали і розуміли, яким буде результат. У випадку, якщо це уже дійсно переходить за певну межу, проект згортається. До речі, в мене є такий проект, який не був реалізований, тому що більшість людей сприймали його більше негативно, ніж позитивно. Його бюджет був 2 млн. 400 тис грн.

Що б Ви порадили активним людям у громадах? Як самоорганізуватися на громадську діяльність і чи обов'язково потрібно для цього створювати громадську організацію?

Д.Г.: Ще до того, як зареєструвати офіційно громадську організацію, я зі своїми колегами, друзями мав можливість реалізувати ряд проектів. Люди – чи молоді люди, чи новачки у цій галузі – можуть почати просто з ініціативної групи або від будь-якої неприбуткової організації як, наприклад, будинок культури, клуб, народний дім, за-

клад освіти чи дошкільний заклад. У мене був один проект, який ми подали від релігійної громади Української православної церкви Київського патріархату – це проект, який стосувався волонтерського руху, підтримки молоді, що потрапила у складні життєві обставини. Тобто варіантів є безліч. І я думаю, що, мабуть, спочатку необов'язково себе зразу нагромаджувати якимись незрозумілими нормативами, спілкуванням з реєстраторами, написанням статутів, поки немає чіткого розуміння мети, цілей, завдань. Я думаю, що можна хоча б на рік відкласти реєстрацію громадської організації або почати діяльність від неприбуткової організації. Зараз навіть підтримуються проекти, які можуть подавати ініціативні групи мешканців.

Наскільки важливо активістам, людям з громад їздити на навчання, на зустрічі, обмінюватися досвідом?

Д.Г.: Це дуже особливі події. Коли ти перебуваєш з людьми, які думають, в принципі, як ти, і роблять щось аналогічне, ти заряджаєшся їхньою енергією, у тебе виникають якісь певні ідеї під час спілкування, обмін досвідом. Ти розповідаєш, які проекти були реалізовані у тебе, вони розповідають, які проекти були реалізовані у них, крім того, це потім переростає у якісь міжпартнерські відносини, які дають можливість працювати в подальшому разом над певними проектами. Для прикладу, ми спільно з однією із громадських організацій міста Сокиряни «Розвиткова промоція» подавали проект на Український культурний фонд «Від витоків до майбутнього: передача культурної спадщини через призму співпраці громад Буковини», проект направлений на обмін та розвиток нематеріальної культурної спадщини, а саме народного танцю та хороваго мистецтва. На жаль, він не був підтриманий, але ми надіємося, що перетрансформуємо його пізніше у щось інше. Нашим партнером є Усть-Путильська громадська організація «Злагода», ми разом входимо у єдину Карпатську платформу громадянського суспільства

Ваші побажання для представників громад у напрямку громадської активності.

Д.Г.: Я близько семи проектів мав із Фондом братів Кличків, спочатку у них був суто спортивний напрям, але потім вони розширилися і тепер підтримують проекти, які пов'язані з екологією, наукою, лідерськими якостями. І мені подобається фраза, яка є назвою одно-

го з їхніх проектів – «Борись за свою мрію!». Отож я прошу усіх громадських активістів, які будуть починати свій шлях у цьому напрямку, просто ніколи не здаватися і завжди боротися за свою мрію і мрію тих, хто навколо. Ви можете допомогти собі, допомогти їм, допомогти своїй громаді і в цілому Україні!

**ГАЛИНА ЄРЕМА,
ГРОМАДСЬКА АКТИВІСТКА
З ВИЖНИЦІ, ЗАСНОВНИЦЯ
ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
«ЦЕНТР РОЗВИТКУ ГРОМАД.
ІДЕЯ. ДІЯ. РЕЗУЛЬТАТ»**

ІДЕЯ. ДІЯ. РЕЗУЛЬТАТ

Галино, розкажіть, будь ласка, про себе та свою діяльність.

Г.Є.: Моя громадська діяльність не є такою великою і значною, як, можливо, в інших, але, разом з тим, вона не менш цікава і багатогранна. Наша громадська організація заснована у 2018 році, але за цей час ми уже змогли втілити ряд ініціатив, долучитися до низки заходів та дізнатися багато нового у цьому напрямку.

Ви працювали в органах державної влади. Що стало причиною, що Ви почали займатися громадським життям, і як це сприйняли Ваші рідні?

Г.Є.: Почну з того, що ще під час навчання в Торговельно-економічному інституті в Чернівцях я вела активний спосіб життя, долучалася до різних програм, заходів, які проводилися в навчальному закладі. Потім певний період я працювала в пенітенціарній службі в місті Чернівці, після чого перевелася у Вижницю у фінансове управління. Це доволі рутинна робота – з 9 до 18 щодня і з

певним алгоритмом дій. І бажання розвитку, самовдосконалення, бажання якихось позитивних емоцій, змін в житті, у громаді – воно взяло, напевно, верх над державною роботою. Для когось ходити на одну й ту саму роботу – це нормально, це спосіб життя, а для когось це трохи нудно. Ще дуже велику роль зіграло те, що не всі державні службовці мають можливість вплинути на життя громади, не мають можливості змінити ті чи інші фактори або вплинути на вирішення якоїсь проблеми.

Уже на той час серед моїх знайомих було дуже багато громадських діячів, які розповідали про участь у тренінгах, семінарах, про те, як змогли реалізувати певні ініціативи тощо. І це невідоме дуже манило і притягувало: як воно – бути громадським діячем, щось творити і бути підвладним тільки собі. Ідея про створення організації виникла після відвідування форуму громадських ініціатив у місті Луцьк, де я настільки захопився аудиторією, яка була представлена,

розповідями і досвідом учасників, що подумала: «А чому б і ні?». І скажу, що за три роки жодного дня, жодної хвилини не пошкодувала про те, що займаюся цією справою.

Доволі часто можна зустрітися з упередженою думкою щодо громадських організацій, діячів. Як у вашій громаді ставляться до активістів і як сприймають Вас?

Г.Є.: Наша громада не є велика, її не можна порівнювати з громадами великих міст, де досить багато громадських організацій чи діячів. Можливо, десь у свідомості людей і має місце думка, що громадські активісти – це люди, які користуються добром інших. Можна взяти той факт, що, наприклад, після Майдану багато хто зайнявся волонтерством – громадські діячі, благодійні фонди. Хтось дійсно виправдав надії і сподівання, а хтось мав зовсім інші цілі на людське добро.

На території нашої отг ще, мабуть, немає повного розуміння, що таке громадська діяльність, громадські діячі, тому і такої критики, що це «грантоїди» – немає. Тільки в минулому році ця сфера стала популярною, було проведено дуже багато різних навчань, де пояснювали, що можна подавати проекти соціальної дії, спрямовані на розвиток – і у сфері культури, і в закладах освіти, і вже всім почали займатися.

Але ще у 2018 році у нас було небагато громадських організацій, і цю діяльність не сприймали серйозно. «То все пусте, то нічого не дасть» – це якщо процитувати. Таким було ставлення знайомих і навіть близьких. Все ж таки оця «совковість», виховання минулих часів – воно давалося взнаки. Мої батьки і до сьогодні не розуміють, чим я займаюся. Вони знизують плечима і кажуть, що державна робота – це краще, адже ти маєш гарантовану відпустку, пенсію і таке інше. Але для мене така робота не дає емоції, відчуття, що живеш, не дає того піднесення, щастя духовного і розумового після втілення ініціативи. І коли ти бачиш вдячні обличчя – то це набагато цінніше.

Як боротися з людською байдужістю? Як Ви

це робите у себе в громаді?

Г.Є.: Перше – це не здаватися, навіть у тому випадку, якщо всі говорять про складнощі. Що об'єднує людей? Спільна мета, спільна ціль або вирішення якоїсь проблеми, яка цікавить всіх. І чим більше, докладніше ми будемо про це говорити, доносити до людей – тим кращий результат. Основне – самому вірити в те, що ти робиш. Коли люди навколо бачать твій вогник і запал в очах, то вони теж до тебе доєднуються. Направду, зараз дуже мало активних громадян. У зв'язку з пандемією ми всі перемістилися всі в онлайн, але чи онлайн, чи офлайн – коли робиш повідомлення про заходи (чи моя громадська організація, чи інша, чи це щось проводить міська рада) – приходить дуже мало людей, направду мало. При чому, на словах вони погоджуються, а коли доходить до діла, у них з'являються якісь важливіші проблеми. Але на цьому не можна зупинятися – чим більше стукати у двері, тим більша імовірність, що вони відчиняться, а якщо нічого не робити – то ми людей ніяк не згуртуємо.

У багатьох громадах є активні люди, однак вони не знають, як себе зреалізувати. Хтось просто ініціативний, а хтось хоче створити громадську організацію. Що б Ви їм порадили, які перші кроки? От з власного досвіду: з чого почати?

Назва нашої громадської організації – «Центр розвитку громад», але ключовими тут є слова «ідея», «дія», «результат». Якщо з'явилася у вас вже якась ідея – зробіть певні дії і буде результат. А якщо ви будете робити ще дії, то до вас доєднаються теж люди, які близькі вам по духу, емоційно, які готові внести зміни чи у громаду, чи у своє життя. У нас зараз дуже багато молоді, яка хоче навчатися, яка хоче щось творити, використовувати інструменти участі, долучатися до бюджетного процесу. Зараз утворюються громадські ради, молодіжні ради, соціокультурні простори. Говоріть про це, будьте відкритими, будьте щирими – і завжди біля вас хтось знайдеться. Є люди – творчі особистості, які не байдужі

до життя своєї громади, однак вони не мають тих лідерських якостей, щоб прийти і сказати про своє бачення, але вони можуть наодинці розповісти вам про свою ініціативу, вказати на проблему, яка, здавалося б тут, поряд, але ви її навіть не помічали, не думали про її важливість. Так само і органи влади: вони не можуть знати про всі потреби,

всі проблеми, які потребують вирішення. Ми як громадськість можемо їм це доносити, а вони, у свою чергу, допомагати, сприяти нам у вирішенні цих проблем.

А головне – для успіху потрібне непереборне бажання і віра в те, що робите.

Матеріали підготовлено за сприяння Партнерства «Український Народний Дім у Чернівцях»

Перепідготовка та підвищення кваліфікації

ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ ДЛЯ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ РОЗГЛЯНУЛИ ПІД ЧАС КРУГЛОГО СТОЛУ

«Онлайн-підвищення професійного рівня публічних службовців в умовах пандемії: виклики і можливості» – тема онлайн-круглого столу, який відбувся 18 лютого 2021 року. Працівники та викладачі Чернівецького регіонального ЦППК, представники Києво-Могилянської школи врядування Національного університету «Києво-Могилянська академія» та Полтавського обласного ЦППК розглядали можливості дистанційного підвищення професійних компетентностей посадовців в умовах карантинних обмежень, пов'язаних із пандемією COVID-19, а також ділилися досвідом щодо організаційно-технічних та методичних аспектів надання якісних освітніх послуг в режимі онлайн.

За словами директора Чернівецького ЦППК Миколи Ярмистого, вибір теми зумовлений тим, що у зв'язку з пандемією центрам підвищення кваліфікації довелося дуже оперативно опановувати нові форми та методи для навчання слухачів та входити у режим онлайн. Зважаючи на сьогоденну епідеміологічну ситуацію, таке навчання продовжиться, тому обмін досвідом потрібний, аби удосконалити роботу та зробити навчальний процес максимально якісним.

Про досвід Чернівецького ЦППК розповіла заступниця директора Альбіна Грищенко. Вона зупинилася на труднощах, з якими довелося зіштовхнутися у процесі: різний рівень готовності викладачів до онлайн-навчання, поганий інтернет-зв'язок, відсутність

потрібного обладнання у слухачів, труднощі зі зворотним зв'язком тощо.

Ольга Бершадська, керівниця центру забезпечення якості освіти Національного університету «Києво-Могилянська академія», акцентувала увагу учасників на особливостях дистанційного навчання дорослої аудиторії та показала, які методики можна застосовувати для привернення уваги слухачів та їх активного включення у роботу.

На технічних моментах в організації онлайн-навчання зупинився Олександр Подденежний, керівник Центру електронної освіти Національного університету «Києво-Могилянська академія». Скорочення тривалості лекцій до 15 хвилин, чергування їх з різними активностями, поділ матеріалу з великим обсягом на частини тощо – це те, на що обов'язково потрібно звертати викладачеві увагу під час роботи онлайн. Важливо також обрати зручні електронні інструменти, визначившись з їх перевагами і недоліками. Центрам підвищення кваліфікації необхідно подбати у першу чергу про технічне забезпечення і технічну підтримку 24/7, адже для онлайн-навчання є характерною асинхронність і певні проблеми найчастіше виникають саме у позаробочий час. Окрім того, велику увагу потрібно приділити комп'ютерній грамотності слухачів.

За словами учасників, такі заходи для спілкування та обміну досвідом необхідні, тому потрібно розглянути можливість їх проведення на регулярній основі.

КРУГЛИЙ СТІЛ «ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ: ПРОМОЦІЯ, МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА ПРОТИДІЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ»

Про інформаційне забезпечення діяльності органів влади, промоцію, медіаграмотність та протидію дезінформації говорили в рамках онлайн-круглого столу, що відбувся сьогодні, 31 березня, за ініціативи Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів влади. Співорганізатором заходу став Департамент комунікацій Чернівецької обласної державної адміністрації. Серед учасників – державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування, відповідальні за комунікацію і зв'язки з громадськістю, працівники та викладачі ЦППК з Кропивницького, Херсону та Чернівців, представники інститутів громадянського суспільства.

Під час круглого столу мова йшла про важливість медіаграмотності для посадовців у протидії дезінформації в умовах гібридної війни та пандемії Covid-19, а також були розглянуті основні аспекти популяризації діяльності органів влади через традиційні та інноваційні медіа.

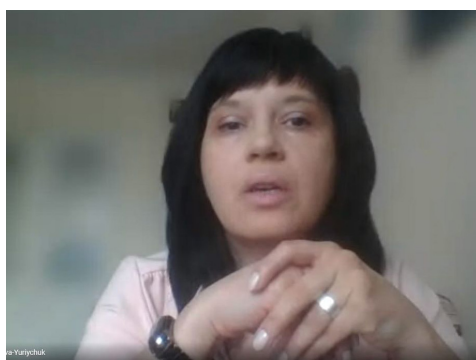
Державні службовці та посадові особи є тією ланкою, яка пов'язує владу та громаду, тому їм важливо вміти аналізувати та перевіряти інформацію, щоб не піддатися впливу маніпуляційних технологій. Яким є рівень медіаграмотності сучасного суспільства та як протистояти фейкам розповіла в імпульсному виступі доцент кафедри політології та держав-

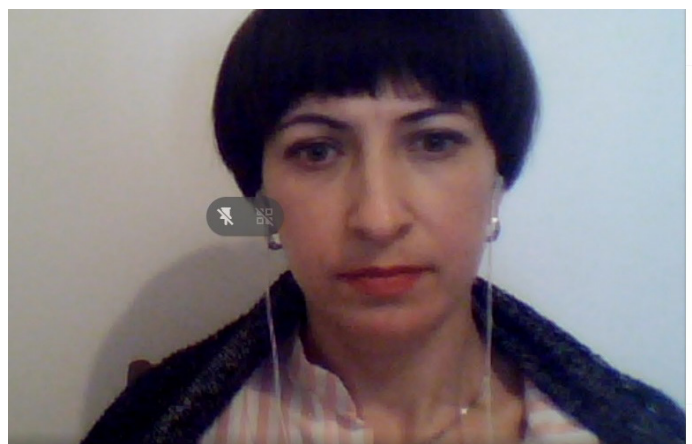
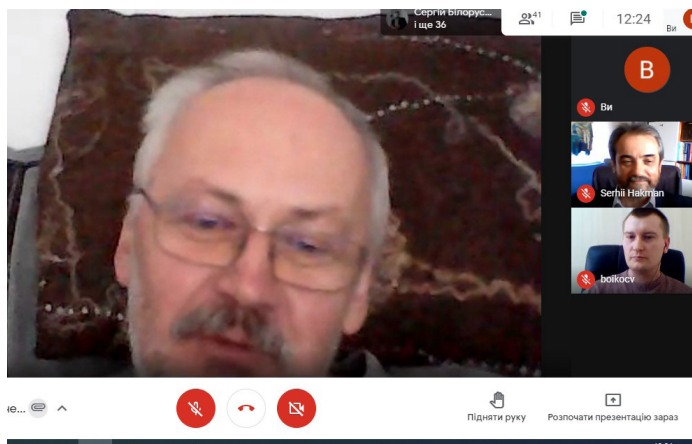
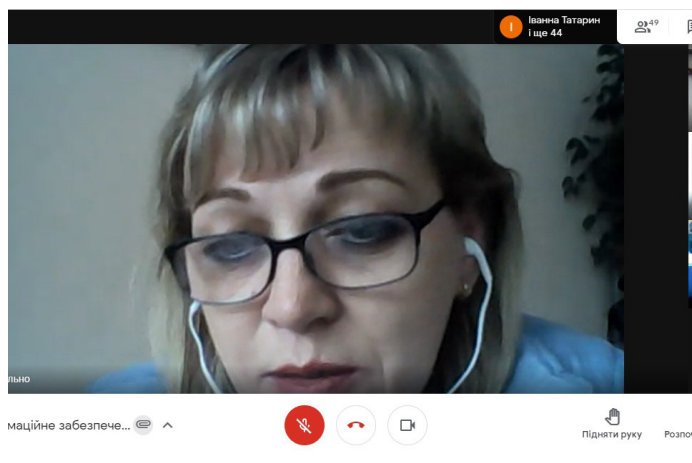
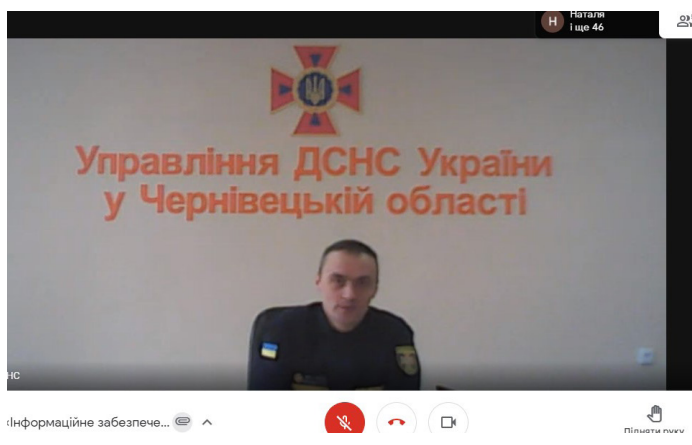
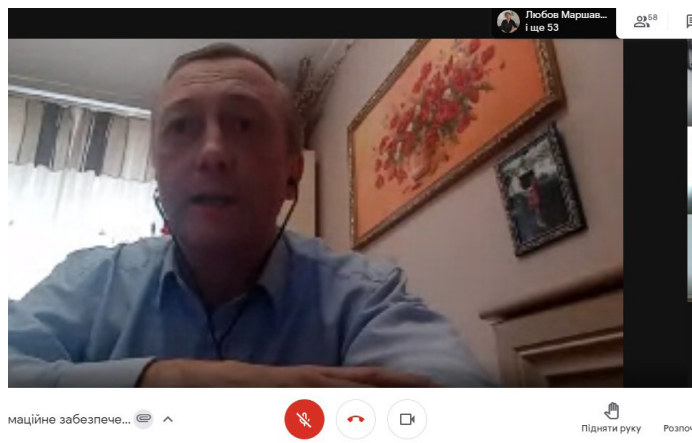
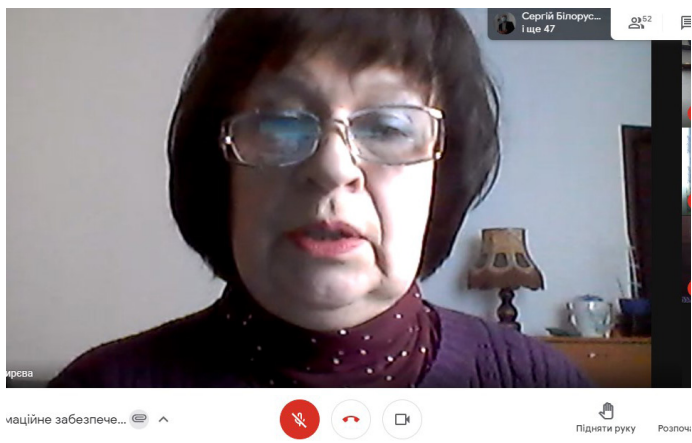
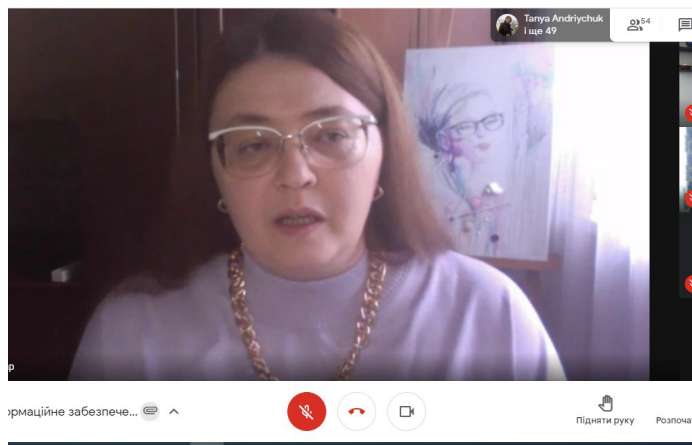
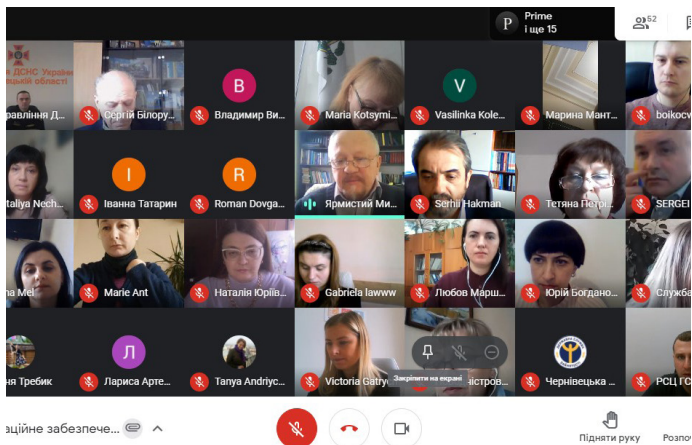
ного управління Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича, кандидат історичних наук Наталія Нечаєва-Юрійчук.

Ще один імпульсний виступ стосувався роботи висвітлення діяльності органів влади та співпраці із засобами масової інформації. Своїм досвідом поділилася директор Департаменту комунікацій Чернівецької обласної державної адміністрації, кандидат політичних наук Вікторія Гатрич.

Подання оперативної та доступної для сприйняття інформації, обговорення складних тем, візуалізація даних із застосуванням новітніх технологій, активна робота із соцмережами, тісна співпраця із ЗМІ, залучення експертів тощо – такою на сьогодні має бути робота структурних підрозділів, які відповідають за комунікацію. Тому, відповідно, необхідним є навчання фахівців для цієї сфери, адже зараз, особливо у новостворених територіальних громадах, відчувається їх брак. І це, власне, є важливим завданням для центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації.

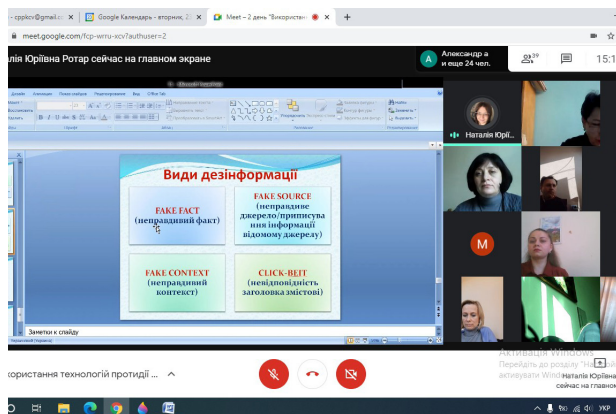
У рамках заходу учасники торкнулися також низки інших питань та тем – про формування культури здійснення комунікації, про вплив соціальних мереж, цифрову грамотність, про захист прав людини тощо, які, на їх думку, також потребують більш детального розгляду.

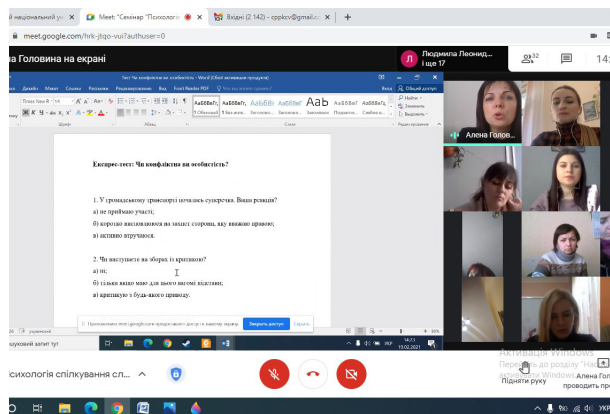

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У І КВАРТАЛІ 2021 РОКУ

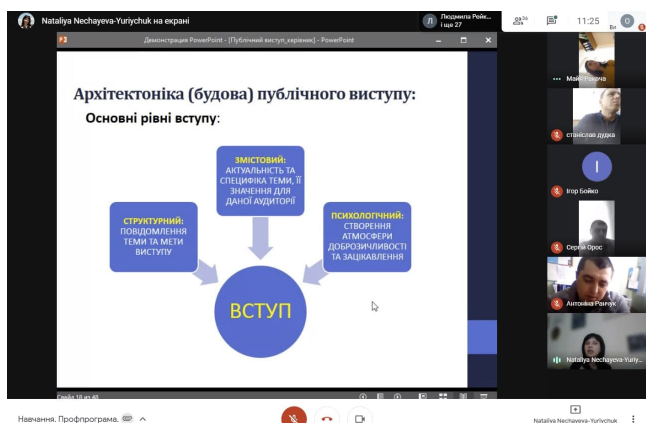
Моніторинг навчання за I квартал 2021 року						
Професійна програма 2021						
	План	Факт				
Держслужбовці			IV кат.	V	VI	VII
омс	20	40	1	4	32	3
ЦОВ						
всього	20	40				
Короткотермінові семінари 2021						
	План	Факт		Б	В	
Держслужбовці	270	561		148	413	
омс	140	312		IV	V	VI VII
				2	37	145 128
цов	20	42		Б	В	
				14	28	
депутати	40	32				
Всього	470	947				
	Профпрограма		КС		Всього	
	план	факт	план	факт	план	Факт
Державні службовці	0	0	270	561	270	561
Посадові особи	20	40	0	312	20	352
Держслужбовці ЦОВ	0	0	20	42	20	42
депутати			40	32	40	32
Всього:	20	40	290	947	310	987

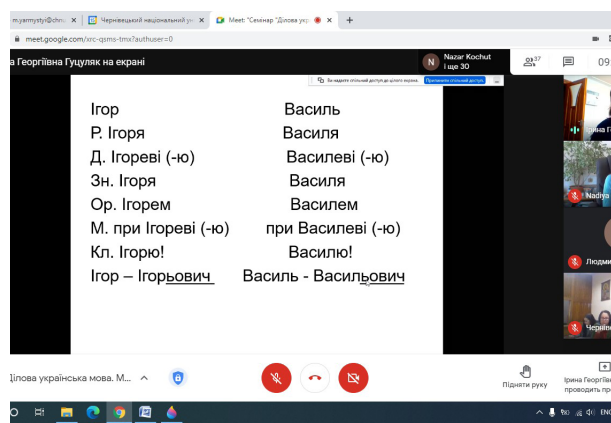
Онлайн-семінар «Використання технологій протидії дезінформації в публічному управлінні»

Онлайн-семінар «Психологія спілкування службовців. Конфлікти, їх недопущення та вирішення»

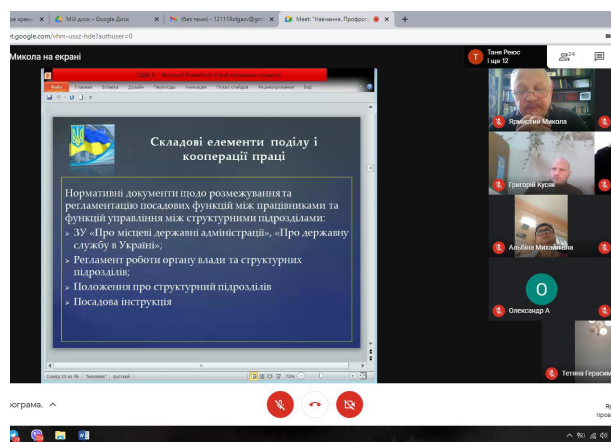
Навчання для посадових осіб, вперше прийнятих на службу в органи місцевого самоврядування

«Ділова українська мова. Мовне оформлення тексту як форми реалізації мовленнєво-професійної діяльності»

Круглий стіл «Онлайн-підвищення професійного рівня публічних службовців в умовах пандемії: виклики і можливості»

Навчання за професійною програмою «Публічне управління та адміністрування»